ודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 190 | Łódź, Sroda, 16 sierpnia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ״ד מנחם אב תרצ״ג | № 190

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ארעסטירטע רעוויזיאניסטען דראהען מיט א הונגער-שטרייק

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראפיש)

די רעוויזיאניסטען, וועלכע געפינען זיך אין ארעסט, צוליב דער בעשולדיגונג, אז זיי געהערען צו א טעראריסטישער ארגאניזאציע, האבען צוגע-שיקט צו דער פאליציי א בריף, אין וועלכען זיי פאדערען, מען זאל זיי שטעלען פאר׳ן אויספאר-שונגס-ריכטער און מען זאל זיי בעפרייען. אויב זייער פאדערונג וועט נישט נאכגעגעבען ווערען, דראהען זיי מיט א הונגער-שטרייק.

ערב דעם ציוניסטישען קאנגרעס אין פראג

פראג, 15 (יט"א טעלעגראפיש).

דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו און דאס פרעזידיום פון אקציאנס-קאמיטעט, זענען שוין אנ-געקומען קיין פראג.

זיי האלטען אט בעראטונגען איבערן טאג-ארדנונג פון דער סעסיע פון אקציאנס-קאמיטעט, וואס וועט פארקומען מארגען, דאנערשטאג.

יודען ביי עפענטליכע ארבייטען אין ארץ-ישראל

ירושלים 15 (יט"א (טעלעגר.)

דער דעפארטאמענט פאר עפענטליכע אר-בייטען ביי דער א"י-רעגירונג האט בעשלאסען צו בעשעפטיגען ביי די עפענטליכע ארבייטען א דריטעל יודען.

דריי חדשים תפיסה

פאר טראגען אונבערעכטיגט א היט-לעריסטישען אפצייכען

בערלין (יט"א) דאס בערלינער זאנדער-געריכט האט פערמשפט דעם 19-יעהריגען יודי-שען שניידער קורט איהרינג אויף 3 חדשים תפיסה דערפאר, וואס ער האט געטראגען א נאציאנאל-סאציאליסטישע אפצייכנונג.

פערבאטען די יודען זיך צו באדען אין שטאלבין

בערלין (יט"א) לויטן מוסטער פון פיל אנדערע שטעדט האט אויך דער שטאדט-ראט פון שטאלבין איינשטימיג בעשלאסען, אז יודען איז פערבאטען זיך צו באדען אין דער דאנאו אויפ׳ן שטח פון דער שטאדט.

צי קאן מען האנדעלס-ביכער פיהרען אין א פרעמדער שפראך?

ווארשא, 15. (טעלעפאניש).

ווי מיר ווערען געוואויר האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום, דורך א ספעציעלען צירקולאר אויפ-געקלערט וועגען דער שפראך פון די האנדעלס-ביכער.

לויט דער אויפקלערונג קענען די האנדעלס-ביכער אויך, געפיהרט ווערען אין דער פרעמדער שפראך. דאגעגען האנדעלס-ביכער וועלכע ווערען געפיהרט לויט די פרינציפען וואס זענען פעסט-געשטעלט געווארען דורך דער פעראָרדנונג פון פי-נאנץ-מיניסטער, ווי אויך פעראיינפאכטע האנדעלס ביכער, דארפען געפיהרט ווערען אין דער פוילישער שפראך.

אויף צו פיהרען די דאזיגע ביכער אין א פרעמ-דער אייראפעאישער שפראך, גיט ארויס ערלויב-נישען אין אויסנאהמס-פאלען, דער פינאנץ-אמט.

ווי אזוי עס ווערט דורכגעפיהרט דער באיקאט פון יודישע געשעפטען אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) „שענלאנקער טאגעבלאט" (קרייזבלאט פון נאצי-קרייז) טיילט מיט: די אר-טיגע שטורמיסטען האבען דורכגעפיהרט אנ׳אינ-ספעקציע, כדי פעסטצושטעלען, צי אלע פערזאנען, וועלכע טראגען נאציאנאל-סאציאליסטישע אפצייכ-נונגען זענען דערצו בערעכטיגט ווי אויך, צי אין די יודישע געשעפטען זענען אויסגעשטעלט נאציא-נאל-סאציאליסטישע ארטיקלען. ווייטער האט גע-דארפט פעסטגעשטעלט ווערען, וועלכע פערזאנען, בעזונדערס נאציאנאל-סאציאליסטען, קויפען נאך איצט אין יודישע געשעפטען. די אינספעקציע איז דורכגעפיהרט געווארען אויף אלע מארק

עס זענען פערגעסטרירט און פערהאלטען געווארען די אלע, וועלכע האבען געקויפט אין יודישע געשעפטען. צווישען זיי האבען זיך געפו-נען 6 ארבייטסלאזע, 2 בעאמטען-פרויען און אנ׳ערך 200 פויערים. פון איצט אן וועלען די-יעניגע פויערים, וועלכע מען האט פערהאלטען אין יודישע געשעפטען, קענען פערקויפען זייערע פראדוקטען ערשט נאכדעם, ווי אלע איבעריגע פויערים וועלען שוין האבען פערקויפט זייערע פראדוקטען. אין דעם ארטיגען פארטיי-לאקאל איז אויפגעהאנגען געווארען א טאוועל, אויף וועלכען עס ווערט פערצייכענט די נעמען פון די יעניגע, וועלכע האבען געקויפט אין יודישע גע-שעפטען.

היטלערס אדיוטאנט אומגעקומען ביי אנ׳אויטא-קאטאסטראפע

בערלין, 15. (ספ. טעל.)

מיט׳ן אויטא אין וועלכען עס איז געפאהרען היטלערס אדיוטאנט בריקנער איז געשעהען א קא-טאסטראפע.

בריקנער האט מען אפגעפיהרט אין שפי-טאל אין א האפנונגסלאזען צושטאנד.

מארשאל פילסודסקי צוריקגע-קומען קיין ווארשא

ווארשא, 15. (טעלעפאניש).

מארשאל יוזעף פילסודסקי איז נעכטען צוריקגע-קומען קיין ווארשא צוזאמען מיט זיין פאמיליע.

געשטארבען דער יאפאנישער געזאנדטער אין פוילען

ווארשא, 15. (טעלעפאניש).

אין אטוואצק איז נעכטען געשטארבען דער יאפאנישער געזאנדטער אין פוילען כיריבי קאטאי, וועלכער איז געוועזען אויף זיין אמט פון יאהר 1931.

א היטלער-גאס אין צאפאט

דאנציג, 15. (טעלעפאניש).

דער צאפאטער מאגיסטראט האט אנגערופען די גאס, וואס פיהרט צום פוילישען גרעניץ-פונקט אויפ׳ן נאמען פון אדאלף היטלער ר"ש.

א נייער אופן צו פייניגען יודען

בערלין (יט"א) „דער דויטשע" פער-עפענטליכט פאלגענדע נאטיץ: א יודישער בעקער אין וועענער אין אסט-פרידלאנד, וועלכער האט געגעבען א קלאפ זיין לערן-יונגעל איז בעשטראפט געווארען אויפ׳ן פאלגענדען אופן: מען האט איהם אויפגעהאנגען אויף דעם האלז א שילד מיט די אויפשריפט: „איך האב מיין לערן-יונגעל א דייטשען פאלקס-גענאסע שווער געשלאגען". דער יו-דישער בעקער איז אזוי ארום דורך די שטור-מיסטען געפיהרט געווארען איבער די גאסען פון שטאדט.

פערשטארקן די באיקאט-אקציע געגען היטלערישען דייטשלאנד

יודישער וועלט-קאנגרעס וועט פארקומען אין דעצעמבער

פראג, 15. (יט"א טעלעגראפיש).

דער עקזעקוטיוו פון יודישען וועלט-קאנגרעס האט בעשלאסען צו פערשארפען דעם קאמף געגען דער היטלער-רעגירונג און צו פערשטארקען די באי-קאט-אקציע געגען היטלעריסטישען דייטשלאנד.

דער וועלט-קאנגרעס איז בעשטימט געווארען אויף דעצעמבער.

דייטש-ליטווישע בעציהונגען פערשארפען זיך

קאוונע, 15. (ספ. טעל.)

די דייטש-ליטווישע בעציהונגען פערשארפען זיך.

די דייטשען האבען אויפסניי ארויסגערוקט פאדערונגען וואס זענען זעהר שווער פאר ליטע נאכצוגעבען, בעזונדערס אין שארף די דייטשע פאדערונג בנוגע מעמעל.

נייע שפענדונגען פאר׳ן העב-רעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים

ירושלים, (יט"א). אין משך פון די לעצטע צוויי חדשים דארפען פערצייכענט ווערען פאלגענדע גרעסערע שפענדונגען לטובת דעם העבראישען אוניווערזיטעט אין ירושלים: פרוי פעליקס וואר-בורג האט, ווי עס איז שוין. מיטגעטיילט געווא-רען געשפענדעט 100.000 דאלאר וועלכע וועלען אויסגעצאהלט ווערען אין משך פון צעהן יאהר. די ערשטע יעהרליכע ראטע פון צעהן טויזענד דא-לאר איז שוין איבערגעשיקט געווארען צו דר. מאגנעס.

דער בעקאנטער יוריסט ה׳ א. אלעקסאנדער, האט געשפענדעט 50 פונט פאר׳ן ירושלימער אוני-ווערזיטעט דורך דער פערמיטלונג פון פראפ. באר-מאן בענטוויטש.

די יודישע סטודענטען פון אקספארד און קעמ-ברידזש האבען צוגעשיקט 125 פונט מיט׳ן ציל צו העלפען די דייטש-יודישע געלעהרטע וועלכע זע-נען ארויסגעשטויסען געווארען פון די דייטשע הויכשולען.

דער פערבאנד פאר פרויען-סטיפענדיעס אין באסטאן האט בעשלאסען צו אסיגנירען 1500 דא-לאר וועלכע זענען בעשטימט געווארען אויף סטי-פענדיעס פאר פעהיגע סטודענטינס פון ירושלימער אוניווערזיטעט.

פאריז, לאנדאן און רוים בעראטען זיך וועגען א נייעם סטאטוט פאר עסטרייך

פאריז, 15. (ספ. טעל.)

צווישען די איטאליענישע, פראנצויזישע און די ענגלישע רעגירונגען פיהרען זיך אהן איבעריי-אונטערהאנדלונגען, וואס האבען דעם ציל אויסצו-ארבייטען א נייעם סטאטוט פאר עסטרייך.

מען איז דא אין דער מיינונג אז עס ווערט איצט ארומגערעדט דער געוויסער פלאן פון בענעש אין וועלכען די ענגלענדער זעהען דעם רעאלען יסוד פון לעזען די פראבלעמען פון צענטראל-אייראפא.

אין בעשטעטיגט זיך די בעכטיגע ידיעה וועגען געהיימע אונטערהאנדלונגען וואס זענען געפיהרט געווארען אין שווייצאריען, דורך ניט-אפיציעלע פארשטעהער פון דייטשלאנד און עסטרייך. די דאזיגע ידיעה רופט ארויס אין פאריז א גרויסע בהלה. די פרובען פון דירעקטער פערשטענדיגונג צווישען דייטשלאנד און עסטרייך, זעהען דא קאמענטירט געווארען אלס ערפאלג פון דייטשער אראגאנץ, די דייטשען אויסנוצענדיג דעם איינפלוס פון אלדייטש-טום, צילען ארויפצוצווינגען זייער האנד אויף עסט-רייך, ווילענדיג צוערשט ארויסרופען א שפאלטונג אין די רעגירונג פון קאנצלער דאלפוס.

די פראנצויזישע פרעסע, ארומרעדענדיג מיט אומרוהיגקייט די לעצטע ידיעות, וועגען דער קאנ-צענטראציע פון די אפטיילונגען אויף דער לענג פון דער ביירישער גרעניץ, וועלכע זענען צוזאמענ-געשטעלט פון די אנטלאפענע היטלעריסטען פון עסטרייך.

אין „זשורנאל דע דעבא" לעזען מיר: „די היט-לעריסטישע פאליטיק איז קלאר, יעצט עס וועט קו-מען דער גינסטיגער מאמענט וועט ארויסגערופען ווערען א צערודערונג אין עסטרייך. און דערנאך וועט פאר זיי גענוג זיין צו זאגען, אז עסטרייך אליין וויל זיך היטלעריזירען, און פעראייניגען מיט דייטש-לאנד.

דער „זשורנאל" פרעגט: „אויף וואס ווארטען מיר, כדי מיטצוטיילען דייטשלאנד, אז מיר וועלען בענוצען אלע מיטלען, כדי צו פערהיטען דאס צו-שלאגען עסטרייך דורך דייטשלאנד? צי גאר אויף דעם, ביז דאס וועט ווערען א פאקט?

שווערע בעשולדיגונג פון עסטרייך געגען דייטשלאנד

סענסאציאנעלע רעוועלאציעס פון ווינער רעגירונגס-ארגאן

ווין, 15. (ספ. טעל.)

דער רעגירונגס-ארגאן פון די קריסטליך-סאָציאַלע „רייכספּאָסט" האָט היינט פֿאַרעפֿנטליכט אין אַ ספּעציעלער אויסגאַבע, סענסאַציאָנעלע דאָקומענטן וועלכע דעמאַסקירן די געהיימע טעטיגקייט פון דער היטלעריסטישער אָרגאַניזאַציע אין עסטרייך, וועלכע שטעהט אין קאָנטאַקט מיט די אָפיציעלע פֿאַקטאָרן פון דייטשלאַנד.

פון די דאָזיגע דאָקומענטן איז צו זעהן, אַז די מיטגלידער פון דער אויפגעלעזטער היטלעריסטישער פּאַרטיי, אין עסטרייך, האָבן געשאַפֿן אַן אונלעגאַלע אָרגאַניזאַציע, ווייטער צו פֿיהרן איהר איבערקעהרונגס-אַרבייט.

די דאָזיגע אָרגאַניזאַציע וועלכע אַרבייט אויף דער גאַנצער עסטרייכישער טעריטאָריע טראָגט דעם נאָמען „געזעלשאַפֿט צו פֿאַרשפּרייטן קולטור אין מזרח און דרום-אייראָפּא", און שטעהט אין ענגן קאָנטאַקט מיט דער עקספּאָזיטור פֿאַר אויסערן ענינים ביי דער היטלעריסטישער פּאַרטיי אין בערלין, זייער אָרגאַן פון דער געהיימער אָרגאַניזאַציע איז געווען דאָס בלאַט אונטערן נאָמען „מיטעל אייראָפּעאישע פּרעסע-ביוראָ".

פון די דערמאָנטע דאָקומענטן איז אויך צו זעהן, אַז די הויפּט-אויפגאַבע פון דער געהיימער אָרגאַניזאַציע איז, מיט אַלע מיטלען צו בעקעמפֿן און פולשטענדיג אָפּצורוימען אַלע אַנדערע פּאָליטישע ריכטונגען.

אַ חוץ דעם האָט די זעלבע אָרגאַניזאַציע געפֿיהרט אַ ברייט-פֿאַרצווייגטע שפּיאָנאַזש-טעטיגקייט, און אַזוי אַרום געווען אויסגעצייכנט אינפֿאָרמירט, וועגן אַלע פֿאָראָרדנונגען פון די עסטרייכישע רעגירונגס-פֿאַקטאָרן געגען די היטלעריסטן.

די „רייכספּאָסט" דערצעהלט ווייטער, אַז אין בייערן געפֿינען זיך ספּעציעלע לאַגערן פֿאַר פּאָליטישע עמיגראַנטן פון עסטרייך, און דאָרט ווערן זיי אויסגעשולט אַלס שפּיאָנען ספּעציעל געגען עסטרייך.

אויפ'ן ווירטשאַפֿטליכן געביט האָט די געהיימע אָרגאַניזאַציע געהאַט אַלס אויפגאַבע צו סאַבאָטירן אַלע שריט פון דער עסטרייכישער רעגירונג, אין דער ריכטונג פון דער-נעהנטערן ווירטשאַפֿטליך עסטרייך מיט אַנדערע מלוכות. ווייטער האָט די „רייכספּאָסט" פֿאַרעפֿנטליכט די קאָרעספּאָנדענץ, וואָס עס האָבן געפֿיהרט די היטלעריסטישע אָנפֿיהרער מיט זייערע חברים אין דייטשלאַנד.

פון דער דאָזיגער קאָרעספּאָנדענץ איז צו זעהן אַז צווישן די זעלבע איז אויסגעבראָכן אַ שאַרפֿער קאָנקורענץ-קאַמף.

ווין, 51. (ספּ. טעל.)

אין די פּאָליטישע קרייזן הערשט די איבערצייגונג, אַז מיט די רעוועלאַציעס וואָס די „רייכספּאָסט" האָט פֿאַרעפֿנטליכט, האָט די עסטרייכישע רעגירונג זיך געווענדט מיט אַן אַפּעל צו די גרויסע מלוכות זיי זאָלן וואָס שנעלער אינטערווענירן.

יודען זענען אויך אויסגעשלאָסען געוואָרען פון די דייטשע טויבע-פעראיינען

בערלין, (י.ט.א.) לויט דער פֿאַראָרדנונג פון דער הויפּטלייטונג זענען אַלע יודישע מיטגלידער אויסגעשלאָסען געוואָרען פון די דייטשע פעראיינען פון טויבע. מיט דער דאָזיגער פֿאַראָרדנונג זענען געטראָפֿן געוואָרען מיטגלידער, וועלכע געהערן שוין צו די פעראיינען זייט צעהנדליגער יאָהרען, האָבן פֿאַרנומען פֿיהרענדע פֿאַרוואַלטונגס-פּאָסטענס און האָבן גרויסע פֿאַרדינסטען פֿאַר דער ענטוויקלונג פון די פעראיינען. בלויז אין בערלין זענען פון דעם אַלגעמיינעם אונטערשטיצונגס-פעראיין פֿאַר טויבע אויסגעשלאָסען געוואָרען 33 יודען. בעזונדערס פּיינליך האָט אויפגענומען דעם בעשלוס אַן אַלטע יודישע פֿרוי, וועלכע איז שוין זייט 57 יאָהר מיטגלידערין פון דעם פעראיין. צוליב דעם אויסשלוס פֿאַרלירט די זקנה דאָס רעכט צו בעקומען די פעראיינס-אונטערשטיצונגען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דער „פֿער-איין צו פֿערטיידיגען די אינטערעסען פון איזראַעליטישע טויב-שטומע אין דייטשלאַנד", וועלכער עקזיסטירט שוין זייט 37 יאָהר, זיך געווענדעט צו אַלע יודען, וועלכע זענען אויסגעשלאָסען געוואָרען פון די דייטשע פעראיינען, זיי זאָלן אַריינטרעטען אין יודישען פעראיין פון טויב-שטומע.

די דייטשע האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס און זייערע יודישע מיטגלידער

בערלין (יט"א) אויף אַן אָנפֿראַגע פון דער האַנדווערקער-פעראיין אין נאַסאַו האָט דער רייכס פֿערבאַנד פון דייטשען האַנדווערק געענטפֿערט, דאָס אין די יעניגע האַנדווערקער-אינסטיטוציעס, אין וועלכע עס פֿערפֿליכטעט די צוואַנגס-אָנגעהעריגקייט פון אַלע האַנדווערקער דאַרפֿען די יודישע מיטגלידער פֿערבלייבען. מען טאָר אָבער נישט דערלאָזען דערצו, אַז יודען זאָלן זיין פֿרייוויליגע-מיטגלידער. אין פֿאַל אויב קיין אָנגעהעריגקייטס-צוואַנג פֿערפֿליכטעט נישט, קענען די פֿער-איינען זעלבסטשטענדיג בעשליסען וועגען דער אָנגעהעריגקייט פון די יודישע מיטגלידער.

טראָצקי לייקענט

פּאַריז, 15 (ספּ. טעל.)

טראָצקי האָט פֿערעפֿענטליכט אין די פֿראַנצויזישע פּרעסע, אַ פֿאָרמעלע אָפּלייקענונג, פון אַלע ידיעות, אַז ער זאָל האָבן גערעדט מיט ליטווינאָוו'ן, אָדער מיט אַנדערע פֿאָרשטעהער פון דער סאָוויעטישער רעגירונג.

די ידיעות ערקלערט טראָצקי, זענען פון אָנהויב ביז'ן סוף פֿאַלשע.

קלאַנג-קינא
CAPITOL
היינט פּרעזענטירען מיר
דאָס פּרעכטיגסטע מייסטערווערק פון אונגעוועהנליכען אינהאַלט א. ג.
מאַסקעס פון
Dr. FU-MANCZU
אונגעוועהנליכער מזרח-פילם פול גרויל און עמאָציע, מיט דעם מייסטער פון דער אונפֿערגעסליכער מאַסקע אַלס פֿראַנקענשטיין
BORYS KARLOFF
Myrna Loy, Lewis Stone, Jean Hersholt
אָנהייב 5 נ"מ, שבת און זונטאָג 12 בייט.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל-גאַס 19, טעל. 125-17
נעהמט אָן פון 1—2 בייטאָג און פון 4—7 נאָכמ.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג און ספּעקטועלע בעראַטונג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
נעהמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו., זונטאָג פון 9—1 בייטאָג
פֿאַר אונבעמיטעלטע — דענטשניצע-פּרייזען.

בעזה"י.
„חורב" אין אַ נייעם לאָקאַל!
דערמיט זענען מיר מודיע, אַז צוליב דער פֿערגרעסערטער פרעקווענץ האָבען מיר איבערגעטראָגען די לערן- און ערציהונגס-אַנשטאַלט „חורב" אין אַ זעהר בעקוועמען גרויסען מאָדערן-איינגעאָרדנעטען לאָקאַל
אויף צעגעלניאַנא 22.
די קאַנצעלאַריע איז טעטיג יעדען טאָג פון 9—2 און פון 4—8 אָוונד. אויך די אַלטע תלמידים דאַרפֿען בענייען די איינשרייבונגען, ווייל אין געגענפֿאַל וועלען מיר נישט זיין פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַר זייערע פּלעצער. — פון היינט מיטוואָך הויבען זיך אָן די בחינות פֿאַר די ניי-איינגעשריבענע תלמידים, און אויך אַלטע תלמידים, וואָס דאַרפֿען זיך שטעלען נאָכאַמאָל צו אַ בחינה.
די הנהלה.

שבת, ד. 26 אויגוסט ה. י. ווערט פֿאָרקומען אין „העלענאָוו"
זומער-רעדוטע פון דער פּרעסע
מיט פיל אַטראַקציעס און איבעראַשונגען
מאַסקען-באַל אין גאַרטען און אין זאַל,
שיס-בודעס, שפּאַצירען מיט לודקעס, אילומינאַציע פון גאַרטען, פּרעכטיגער דזשאַז-אָרקעסטער אויף דער סצענע גרויסע אַרטיסטישע רעוויס,
סענסאַציאָנעלע ספּאָרט-פֿערמעסטונגען / ביליגער בופֿעט / פֿאַנטען-לאָטעריע מיט פֿיל ווערטפֿולע חפצים. — אָנהויב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג. — געוויינטע פּרייזען קומע

איינקויף פון גאָלד זילבער ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד = קוויטעס צו די העכסטע פּרייזען געוויסענהאַפֿטע בעדינונג.
I. SOŁOWEJCZYK
פּיעטרקאָווער 27
(פֿריער שרודמיעסקאַ 5)

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטרקאָווער 10, טעל. 245-21
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 8—11 פֿריה, פון 1—2 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט, זונטאָג פון 10—1 בייטאָג
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פֿאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע-פּרייזן

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישער לאַבאָראַטאָריום
פּ. שאַץ
לאָדז, פּעטריקאָווער 37.
טעל. 230-85
פֿיהרט אַדורך זעמטליכע ערצטליכע אַנאַליזען פון אורין, בלוט, פֿלעגמע א.א.

אונזערע פֿריינד
פּרל. העניע גאָלדבערג
מיט ה'
פֿעליקס גרינבוים
צו זייער התונה — אַ האַרציגען מזל-טוב, די עלטערן פֿיל נחת.
י. אַבערזשאַנעק און פֿרוי.

Dr. med.
B. ROBINSON
צוריקגעקעהרט
פּיעטריקאָווער 10
טעל. 131-86
נעמט אָן פון 3—4 נאָכמ. און 7—8 אָוו.

פֿאַר
גאָלד, ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד-קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אליזאַר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

פּאַרק „העלענאָוו"
מיטוואָך, דעם 23-טען ה. ח. 8.30 אָוונד
אַ גראַנדיעזער
בעטהאָווען-קאָנצערט
5-טע סימפֿאָניע : 9-טע סימפֿאָניע
דיר. פּראָפֿ. זאַקס : דיר. ט. רידער
עס נעהמען אָנטייל סאָליסטען, געמישטער „הזמיר"-כאָר און דער פֿערגרעסערטער פֿילהאַרמאָניע-אָרקעסטער.
בילעטען צום פּרייז פון 1.09 זל. צו בעקומען אין סעקרעטאַריאַט פון „הזמיר" און אינ'ם טאָג פון קאָנצערט — ביי דער קאַסע פון „העלענאָוו"

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָז-קראַנקהייטען
צו לעטשניצע-פּרייזען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פֿריה, 3—4, 8—9 אָוו.

פֿאַבריקסלאַגער
שירמס
פון
און שפּאַציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19

צוגעשטעלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ-פּרייזען.
נעהמט אָן אַלערליי רעפּאַראַטורען פון שירמס און שטעקענס.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פּיעטריקאָווער 90, טעלעפֿ. 221-72
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען - קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונד.

ווירכטיג פֿאַר דער אָרימער לאָדזער בעפֿעלקערונג
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז ס'איז ערעפֿענט געוואָרען דאָס
אַמבולאַטאָריום
ביים פֿעראיין „מלבוש ערומים"
שעניקעוויטשאַ 3/5
וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן אָרט. שיקט אויך אַרויס דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים
נעהמט אויך אָן געבורטען און אַלע אַרט אַנאַליזען. מינימאַלע אָפּצאָהלונגען.
די פֿערוואַלטונג.

לאדז. 16 אויגוסט 1933

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז. 16 אויגוסט 1933

פראפאגאנדע איז נישט שטענדיג מארפיום

דער היטלעריזם מאכט וואונדערבארע רעקלאמע פאר א בייזער זאך

אין „וויאדאמאשטשי ליטעראצקיע“ איז אפגעדרוקט א גרויסער אינטערעסאנטער ארטיקל א. ב. „דער וועג פון דייטשלאנד צום נאציאנאל-סאציאליזם“. דער מחבר, מיכאל ניעמיסקי, האט אלס מאטא צו זיין ארטיקל גענומען דעם אפאריזם פון צריך רענער, אז קיינמאל שאפען נישט די מאנארכיסטען קיין מאנארכיע און די רעפובליקאנער די רעפובליק. געוועהנליך פאסירט אזוי, אז א דאנק די שלעכטע מאנארכיסטען ווערט געבוירען די רעפובליק און פערקעהרט, א דאנק דער שלעכטער רעפובליק ווערט געבוירען די מאנארכיע. אין דייטשלאנד זענען געווען זעהר שלעכטע רעפובליקאנער און דאס האט געבראכט דערצו, אז איצט האבען מיר דארט שוין נישט קיין מאנארכיע, נאר די הערשאפט פון אפענעם באנדיטיזם אויף אלע געביטען, פאליטישען, קולטורעלען א.א.וו.

דער ארטיקל גיט א גענויעם אנאליז פון די חטאים, וועלכע די פערשידענע גרופען און פארטייען פון דייטשלאנד האבען געהאט און געבראכט צו דער הערשאפט פון ברוטאלען היטלעריזם. די גרויס-אינדוסטריע, זי האט געשטיצט מיט אלע מיטלען די נאצי-בעוועגונג, איינזעהענדיג אין איהר די קראפט, וועלכע וועט נעהמען פאר'ן האלז די קאמוניסטען. פאר'ן געלד פון די אינדוסטריעלער און אגראריער האט היטלער געוואונען פאר זיך די ארבייטסלאזע, ער האט זיי געגעבען, אויב נישט קיין ארבייט, איז לכל הפחות א בעשעפטיגונג אין די שטורם-אפטיילונגען, אויף פערזאמלונגען און אין דער פראפאגאנדע. די גרויס-אינדוסטריעלער האבען געשטיצט היטלערן אויך דערמיט, וואס זיי האבען געגעבען ארבייט אין זייערע אונטערנעהמונגען היטלער'ס אנהענגער (א שטייגער סימענס און בארזיג) צווישען די קאפיטאליסטען, וועלכע האבען געפיהרט היטלער'ן צו דער מאכט, האבען זיך געפונען נישט ווייניג יודישע. לויט דער מיינונג פון מחבר האט זיך די קאלקולאציע פון די גרויס-אינדוסטריעלער איינגעגעבען בלויז אין א געוויסער הינזיכט, ווייל קומענדיג צו דער מאכט, האבען די היטלעראווצעס די לייצעס איינגאנצען גענומען אין זייערע הענד און איצט איז נישט בלויז זיי בעקומען דאס געלד פרייוויליג פון די קאפיטאליסטען, נאר זיי פאדערן עס. מען דארף אבער צוגעבען, אז די ווירקליכע מאכט איז געבליבען אין די הענד פון די קאפיטאליסטען, און די היטלער-פארטיי האט זיך, יעדענפאלס אפיציעל, אפגעזאגט פון וועלכע עס איז נישט סאציאלע איבערקעהרענישען. זי פיהרט אן עקאנאמישע פאליטיק פולשטענדיג אין הסכם מיט די אינטערעסען פון די קאפיטאליסטען און אויב עס זענען שוין פערהאן רייבונגען אין די רייהען פון נאצים גופא, איז עס טאקע אויפ'ן באדען פון די נישט בעפרידיגטע האפנונגען פון יענע מאסען, וועלכע זענען היטלער'ן נאכגעגאנגען.

דער מחבר פערנעהמט זיך דאן מיט דער ראלע, וועלכע עס האבען געשפילט אין די געשעהענישען די פארטייען פון דער דייטשער רעפובליק, אין דער ערשטער רייהע די מעכטיגסטע און אמאל איינפלוסרייכסטע פארטיי, וועלכע האט איבערגענומען די ירושה פון קייזערטום אין דייטשלאנד, די דייטשע סאציאל-דעמאקראטיע. אויב די קאפיטאליסטען און די אגראריער האבען זיך א ביסעל אפגענארט אין זייער קאלקולאציע ביים אונטערשטיצען די היטלעראווצעס, איז די גאנצע קאלקולאציע פון די רעפובליקאנער און דעמאקראטען דורכגעפיהרט געווארען אויף א פארטאצקען אופן.

מען דארף נישט אווק מאכען פון א בעזיגטען קעמפער, אבער די זאך איז דאך, וואס דא זענען גאר קיין שום קעמפער נישט געווען. דער בונט און אויפשטאנד פון פאלק, וועלכעס איז דערפיהרט געווארען דורכ'ן קריג צו יאוש, האט זיי ארויפגעבראכט צו די העכסטע שטאפלען פון דער מאכט, האט זי געמאכט פאר רעגענטען און פעראנטווארטליכע פיהרער, און דערווייל האבען די דאזיגע מענשען, אנשטאט צו פערפעסטיגען די רעפובליק גארנישט געטון. זיי האבען זיך אויסגעבעט פאטעלען און האבען געמיינט, אז זיי וועלען רוהיג שטיל און נישט געשטערט אויף זיי אפרוהען.

די פאליטיק פון די דייטשע פארטייען פאר די לעצטע צען יאהר איז בעשטאנען אין דעם, וואס קיין שום פארטיי האט נישט קיין אייגענע פאליטיק, נאר זי האט זיך געלאזט פיהרען פאר דער נאז פון איהרע געגנער. דאסזעלבע האבען געטון אויך די סאציאל-דעמאקראטען, וועלכע זענען אלע מאל נאכגעגאנגען די סאמע ווילדע און דעמאגאגישע פאדערונגען און לאזונגען פון די רעכטע פארטייען, א שטייגער, ווען די נאציאנאליסטען זענען ארויס מיט דער פאדערונג וועגען בעוואפנונג, האבען די סאציאליסטען נישט געהאט קיין שום מעהר דרינגענדע זאך צו טון, ווי צוטרעטען צו בויען די בעריהמטע פאנצער-שיפען.

עס איז זעהר כאראקטעריסטיש, וואס אין דער לייטונג פון די סאציאליסטען האבען זיך געפונען בלויז אלטע לייט, קיין שום יוגענד. און די אלטע פיהרער האבען ווי געהאט בלויז איין פערלאנג: מען זאל זיי לאזען צורוה און נישט נויטיגען אונטערנעהמען וועלכע עס איז ענערגישע שריט. די סאציאל-דעמאקראטיע איז בעגאנגען איין פעהלער נאכ'ן אנדערע, זי האט געמאכט שריט, וועלכע לאזען זיך נישט פשוט פערשטיין, זי האט איבערגעלאזט אויף זייערע ערטער מענשען, וועלכע האבען זיך געקויפט דעם האס פון די מאסען, ווי א שטייגער נאסקע, וועלכער האט בעקומען דעם ביינאמען „מערדער פון די ארבייטער“ א. א. וו. פארוואס האט די סאציאל-דעמאקראטיע זיך נישט בעפרייט פון אט די מענשען, דאס וואלט דאך איהר ווייניגער שאדען געבראכט, ווי דער אומשטאנד, וואס זי האט זיי טאלערירט אין איהרע רייהען?

די דייטשע רעפובליק האט איינגאנצען פערנאכלעסיגט איהר אייגענע פראפאגאנדע, אין דער הינזיכט פון פאפולער-מאכען די רעפובליק אין די אויגען פון די מאסען. פון איינפלאנצען דעם רעפובליקאנישען געדאנק האבען די פיהרער פון דער רעפובליק גארנישט געטון. די רעפובליק אין דייטשלאנד האט קיינמאל נישט בעוויזען ווי געהעריג זיך צו פערטיידיגען געגען די געוואלטיגע אטאקעס פון איהרע געגנער, הגם זי האט דאך געהאט די פולע פאקטישע מאכט אין איהרע הענד. מען קאן, וויפיל מען וויל, זאגען, אז פראפאגאנדע איז מארפיום פאר'ן פאלק, אבער מארפיום איז נישט שטענדיג א סם, עס קאן זיין א היילמיטעל. דער טאג פון ערשטען מאי 1933 אויפ'ן טעמפעלהאפער פעלד, ווען די היטלעראווצעס האבען איינגעארדענט זייער פייערונג פון דייטשער ארבייט איז געווען א טיפישער צירק, אבער א צירק אין גראנדיעזען מערגעהם און דאס האט געווירקט אויף דער פסיכיק פון די מאסען. אבער דער ערשטער מאי 1929, ווען א דאנק די פעראָרדנונגען פון סאציאליסטישען פאליציי-פרעזידענט צערגיבעל זענען אין בערלין אומגעקומען 23 ארבייטער און הונדערטער זענען פערוואונדעט געווארען – האט איבערגעלאזט א דערדריקענדען אנדענק אויף די ארבייטער. און אויב מען קאן פאראויסזעהן (און הייס זיך דאס ווינשען), אז אין דער באהענטער און אדער ווייטערער צוקונפט וועט די הערשאפט פון די היטלעראווצעס זיך ענדיגען מיט א מפלה, איז עס דערפאר, ווייל דא ווערט געמאכט א וואונדערבארע רעקלאמע פאר א שלעכטער זאך.

פעלקערבונד טאר נישט אפפטר'ן די יודען מיט שיינע פראזען!

וואסערע אויפגאבען שטייען פאר'ן ציוניסטישען קאנגרעס?

דער קאנגרעס, דער איינציגער אויטאריטאטיווער און פון דער גאנצער וועלט אנערקענטער פארשטעהער פון דער אלוועלטליכען יודענטום, מוז איבערנעמען אין זיינע זיכערע הענד דעם קאמף פאר יודישע רעכט בכלל און פאר די רעכט פון די דייטשע יודען. עס איז נישט נאר אן אנ'אומגליק פון דייטשע יודען, נאר אן אנ'אומגליק פון אלע יודען אין דער גאנצער וועלט. שוין צוליב דעם אליין מוז דער קאנגרעס איבערנעמען די פיהרונג פון דער גאנצער אקציע געגען דעם אנטיסעמיטיזם אין דער וועלט. עס בעווייזען זיך שוין אין פערשידענע ערטער „פארשטעהער“, וועלכע זענען נישט מסוגל פאר אזא שווערע און אחריות-פולע פארשטעהערשאפט...

דער קאנגרעס מוז שאפען א בעזונדערע ארגאניזאציע אדער א ספעציעלע סעקציע, וואס זאל אנפיהרען מיט די אלע ענינים אונטער דער השגחה און קאנטראל פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע.

ווייטער מוז דער קאנגרעס ארויסשטעלען צו דער פעלקער-ליגע, אז צו ענגלאנד די אלגעמיינע פאדערונג צו פערגרעסערען די איצטיגע עליה אין צוזאמענהאנג מיט די רדיפות אויף יודען מצד דער שמוציגער, ווילדער און דעגענערירטער דייטשע רעגירונג! ווען אזויגע נישט דערהערטע ווילדע רדיפות וואלטען די דייטשען בעגאנגען לגבי נישט קיין יודישען מעזט-פאלק, וואלט זיך באלד געפונען א בייטש געגען אזא שרעקליכער אפשפיגלונג פון א בירעריגער מינדערווערטיגער (דייטשער) ראסע. פאר יודען אבער האט די פעלקער-ליגע נישט געפונען קיין שום ממשות'דיגען שוץ, חוץ מוסר זאגען און „ווארפען פערל פאר א חזיר“!..

ווער זאל זיך איינשטעלען פאר יודען, אויב נישט די פעלקער-ליגע? עס איז געקומען א מאמענט, ווען די פעלקער-ליגע קען און טאר זיך מעהר נישט „ארויסדרייען“ און אפטר'ן יודען מיט פוסטע שיינע ווערטער! פאר די אויגען פון דער גאנצער וועלט ווערען טאג-טעגליך געמאטערט און געפייניגט אויף דעם ווילדעסטען אופן זעקס הונדערט טויזענד אומשולדיגע הויך-קולטורעלע מענשען נאר דעריפאר כלומרשט, וואס זיי געהערען נישט צו דער ווילדער און דעגענערירטער טעאוטאנישער ראסע!

וואו איז דען די פעלקער-ליגע, אויב זי איז אין דער אמת'ן א פעלקער-ליגע ד.ה. קודם-כל אנ-ארעאפאג פון ציוויליזירטע פעלקער?

פון ריין ציוניסטישע פראגען איז די פראגע פון א פערשטארקער און פערברייטערטער קאלאניזאציע די וויכטיגסטע! געוויס איז די אינדוסטריאליזאציע פון א"י א נאטורלעכער און הויכוויכטיגער ענין; אבער ביי דעם איצטיגען צושטאנד פון א"י איז די ארבייט פון די חלוצים אין הארץ מיט זייער מסירת-נפש'דיגען חלוצישען גייסט – דאס וויכטיגסטע! אין די לעצטע יאהרען האט מען דעם דארף אזוי ווי אפגערוקט אן א זייט... מען טאר נישט פערגעסען, אז אויף דעם חלוצישען גייסט און אויף דער חלוצישער קאלאניזאציע בויט זיך דער עיקר א"י... דער דאזיגער גייסט איז די נשמה פון דעם גאנצען ציוניזם! דער דאזיגער גייסט איז דער טרעגער פון אלע אונזערע האפנונגען!!..

וואס ווייניגער די יודען „מיטן גראבען פינגער“ וועלען טענה'ן מכח דעם „מיטעלשטאנד“, אלץ בעסער וועט זיין פאר דעם לעצטען!

ווייטער מוז דער קאנגרעס אננעמען דראסטישע מיטלען געגען דער דעמאגאגיע, וואס האט זיך איינגעפרעסען אין דער ארגאניזאציע און ווייסט זי אויף שטיקער...

ד"ר י. ווינאדסקי.

דער בערלינער קארעספאנדענט פון „נייע פרייע פרעסע“

וועלכער איז ארעסטירט געווארען אין בערלין

אלס ענטפער אויפ'ן ארעסט פון א דייטשען זשורנאליסט אין ווין האט די נאצי-רעגירונג ארעסטירט דעם קארעספאנדענט פון „נייע פרייע פרעסע“ ד"ר פאול גאלדמאן, וועלכער געהערט צו די אנגעזעהענסטע און עלטסטע עסטרייכישע זשורנאליסטען.

עטליכע מאל האט מען דעם ד"ר גאלדמאן פארגעלעגט דאס ארט פון הויפט-רעדאקטאר, ער האט זיך אבער אפגעזאגט, פערציהענדיג די אינטערעסאנטע און לעבעדיגע ארבייט פון קארעספאנדענט אין בערלין, דער שווערער ארבייט פון לייטער פון דער צייטונג. אין בערלין, וואו גאלדמאן האט נאך מיט 27 יאהר צוריק אנטיילגענומען אין ארגאניזירען דעם פערבאנד פון דער אויסלענדישער פרעסע. אין די פאליטישע קרייזען האט גאלדמאן גענאסען פון דער גרעסטער אכטונג און אין די רעגירונגס-ספערען האט ער געהאט ...עכע פערבינדונגען, וועלכע עס פערמאגט זעלטען וועלכער זשורנאליסט. בעזונדערס באהענט איז ער געווען מיט שטרעזעמאנען, וועלכער האט זיך זעהר שטארק גערעכענט מיט דער מיינונג פון דעם אויגען העכסט געבילדעטען, ערפאהרענעם און קלוגען זשורנאליסט.

גאלדמאן איז געווען נישט בלויז א גוטער טעאטער-קענער, דראמאטישער מחבר, נאר אויך א לאנגע צייט טעאטער-קריטיקער, איהם האט מען געזעהען אויף אלע בערלינער פרעמיערעס, מיט וועלכע ער וועט זיך איצט מוזען צושיידען אויף לאנג, ווייל ער וועט ארויסגעשיקט ווערען, אויב עס וועט נישט געשעהען עפעס נאך ערגערס.

ווען עס איז פארגעקומען דער אינצידענט מיט'ן בעקאנטען אמעריקאנער זשורנאליסט מאוער, וועלכער האט אנגעשריבען א בוך, וואו די היטלעראווצעס האבען איינגעזעהען א בעליידיגונג פון זייער רעזשים און האבען געפאדערט, ער זאל רעזיגנירען פון זיין אמט אלס פארזיצער פון אויסלענדישען זשורנאליסטען-פערבאנד, האט גאלדמאן רעזיגנירט פון זיין שטעלונג אלס פערוואלטונגס-מיטגליד פון דעם פערבאנד, ווייל ער האט נישט געוואלט אלס יוד נאך מעהר פערשארפען דעם קאנפליקט.

לויט די לעצטע ידיעות איז גאלדמאן בעפרייט געווארען פון ארעסט, ווייל פאר איהם האט זיך איינגעשטעלט מאוער, דהיינו, ער האט צוגעזאגט דער נאצי-מאכט אז אויב זי וועט גאלדמאנען בעפרייען וועט ער, מאוער, רעזיגנירען פון זיין אמט אלס פארזיצער פון זשורנאליסטען-פערבאנד; אויף דעם אמט איז ער דעמאנסטראטיוו און איינשטימיג געוועהלט געווארען דורך אלע אויסלענדישע זשורנאליסטען נאכ'ן דערמאנטען אינצידענט מיט מאורער'ן צוליב זיין בוך וועגען דייטשלאנד.

צוליב זיין יודישער אפשטאמונג איז ארויס אין דימיסיע אויך דער דייטשער באטשאפטער אין ארגענטינע ד"ר פאן אסטער קאופמאן, זיין יודישקייט איז בעשטאנען אין דעם, וואס זיין זיידע איז געווען א יוד. אין די צייטען פון קייזער ווילהעלם האט אסטער-קאופמאן געדינט אין איינעם פון די סאמע אריסטאקראטישע קאוואלעריע-פאלקען, און דאן האט מען זיך נישט אינטערעסירט מיט דער אפשטאמונג פון זיין באבען, ווי דאס איז אנגענומען אין איצטיגען דייטשלאנד. אט דער זיידע, וועלכער האט בשעתו בעקומען דעם אדעליגען טיטעל און אפילו דעם טיטול באראן, האט איצט איינגאנצען צוקלאפט די קאריערע פון זיין איניקעל.

אינאיינעם מיט ד"ר אסטער-קאופמאן איז אויך ארויס אין דימיסיע זיין פראטעזשע, דער דייטשער באטשאפטער אין מעקסיקא צעכלין, אט דער צעכלין האט געהאט אנ'אנדערע חטא: ער איז געוועזען א סאציאליסט. די סאציאליסטען זענען, פערשטייט זיך, פון לאנג שוין אויסגעריינגט פון אלע דיפלאמאטישע שטעלונגען. און צעכלין איז געוועזען דער לעצטער סאציאליסט, וועלכער איז אויף זיין פאסטען געבליבען צוליב עפעס א פערזעהעניש ביז'ן היינטיגען טאג. איצט איז דער לעצטער סאציאליסט אפגעשטעלט געווארען און זיין אמט אלס פערטרעטער פון דריטען רייך

בעשלאסן צו גרינדן 2 נייע קאדעדרעס

אויף דעם יודאאיסטישען אינסטיטוט ביים העברעאישען אוניווערזיטעט

זשענעווע, (י. ט. א.) אונטער'ן פארזיץ פון הרב-הכולל ד"ר הערץ איז דא פארגעקומען די יעהרליכע סעסיע פון פערוואלטונגס-ראט פון אינסטיטוט פאר יודישע וויסענשאפט ביים העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים.

דער אוניווערזיטעטס-קאנצלער ד"ר י. ד. מאגנעס האט אפגעגעבען א גענויעם בעריכט וועגען דער ענטוויקלונג פון אינסטיטוט און די פלענער צו פערברייטערען זיין טעטיגקייט אין נעכסטען אקאדעמישען יאהר. נאך אנ'אויספיהרליכער דעבאטע האט דער ראט בעשטעטיגט דעם פראגראם צו פערברייטערן די פארשונגס-צווייגען פון אינסטיטוט ווי אויך וועגען אויסנוצען די יודישע געלעהרטע, וועלכע האבען פערלוירען די מעגליכקייט פארטצוזעצען זייער וויסענשאפטליכע ארבייט צוליב דער לאגע אין דייטשלאנד. עס איז בעשלאסען געווארען צו גרינדען צוויי נייע קאטעדרעס פאר העברעאיש און פאר יודישער פילאזאפיע, חוץ דעם וועט געשאפען ווערען א צוגאב-קאטעדרע פאר ביבעל ווי אויך לעקטאראטען פאר אלטער יודישער געשיכטע און ליטעראטור.

עס איז בעשלאסען געווארען צו מאכען אלע נויטיגע אנשטרענגונגען, כדי צו זאמלען די נויטיגע פאנדען פאר'ן אינסטיטוט און בייצוקומען דעם איצטיגען פינאנציעלען קריזיס.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 16 כ מנחם אב תרצ"ג

אויגוסט

זון-אויפגאנג 4.81

זון-אונטערגאנג 7.20

ענדעקישע כוליגאנעס האבען נעכטען געפרובט שלאגען יודען
נאר פאליציי האט דערצו נישט דערלאזט

נעכטען איז פארגעקומען אין דער קאטעדרע די פייערליכע הייליגונג פון דער פאהן, וואס געהערט צו די באלוטער ענדעקעס.

צוזאמענגעקומען איז זיך דער ענדעקישער ערב רב פאר'ן העלענאווער פארק, און פון דארט איז ער אוועק מיט א דעמאנסטראציע איבער די גאסען: אלטשטאט, ניי-טארגאווא, פאמארסקא, קילינסקעגא, נארוטאוויטשא, שענקעוויטשא — צו דער קאטעדרע, וואו עס איז פארגעקומען די אייגענטליכע פייערונג.

נאך דער גאטעסדינסט, איז דער גרויסער עולם אוועק מיטן זעלבען וועג צוריק – אויף פאמארסקא 47, וואו עס איז פארגעקומען דער אקט פון אריינקלאפען נעגעל אין דער פאהן.

ספעציעל כוליגאניש-געשטימטע ענדעקישע שקצים האבען דעם צוריקוועגס אויך אויסגענוצט אויף צו מכבד זיין עטליכע יודען מיט טרוקענע אבער מיט פעסטע קלעפ, און מיט אויסהאקען עטליכע שויבען.

פאליציי האט אבער מיט דער גאנצער מוסטערהאפטער ענערגישקייט און ענטשיידענקייט נישט דערלאזט, אז די ענדעקישע ליידענשאפטען זאלען זיך נישט צוהוליען, און אין שורש ליקווידירט די אינצידענטען.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיעס

(א) די לאדזער שטאטישע סטאראסטווע האט פעסטגעשטעלט די טערמינען פון די צוגאב-פאבאר קאמיסיעס אויפ'ן חודש אויגוסט.

היינט דעם 16 ד.ח. וועט אויף פיעטריקאווער 165 אמטירען א צוגאב-קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז-שטאט 1. עס דארפען זיך צושטעלען פאבארעווצעס פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען.

דעם 28 ד. ח. וועט אין דעמזעלבען לאקאל אמטירען א צוגאב-קאמיסיע פאר די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 14 פאליציי-קאמיסאריאטען.

6 קליינע קינדער וואלגערן זיך אונטער'ן פרייען הימעל
ווער וועט זיך אויף דער דאזיגער פאמיליע מרחם זיין?

אויפן שוהל-הויף וואלגערט זיך זייט 7 וואכען א יודישע משפחה פון א דארף הינטער שידלאוויעץ.

שבתי שלאק מיט זעקס קליינע קינדער, איז עקסמיטירט געווארען פון דארף, ער איז געקומען קיין לאדז מיט א קראנק קינד אין שפיטאל אריין. נישט האבענדיג קיין בעקאנטע, איז ער געבליבען מיט די קינדער אויפן שוהל-הויף, וואו ער וואלגערט זיך ארום אונטערן פרייען הימעל. קיינער קוקט זיך אויף די אומגליקליכע נישט אום. ער האט זיך געווענדעט צו דער קהלה וועגען א קליינע שטיצע, האט מען איהם אפגעזאגט.

אפשר וועט זיך עמיצער אויף די דאזיקע מרחם זיין! אפשר וועט זיך געפונען ארבייט פאר דעם הילפלאזען פאטער.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען: א. דאנצער (זגערזשער 57), וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15), ס. גארפיין (פילסודסקיעגא 54), ס. בארטאשעווסקי (פעטריקאווער 164), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), א. שימאנסקי (פשעגדזאלניאנא 75).

צוויי גרויסע שרפות אין לאדז
איינע — אין א מעבעל-לאגער און די צווייטע — אין א סטאלעריי-ווארשטאט

(א) עהרגעכטען בייגאכט זענען אין אונזער שטאט, כמעט גלייכצייטיג, פארגעקומען 2 גרויסע שרפות, און ביידע – אין פארטער-בנינים.

די ערשטע שרפה איז מיט א געוואלדיגער האסטיגקייט אויסגעבראכען אינ'ם לאגער פון געפלאכטענע מעבעל פון „פעליקס בושאזאווסקי און העלמאן" אויף קילינסקיעגא 5.

עס האט נישט געהאלפען די באלדיגע רעטונגס-אקציע פון די פייערלעשער. און דער גאנצער פארטער-בנין, וואו עס האט זיך געפונען דער מעבעל-סקלאד איז אוועק מיט'ן רויך.

דער היזק בעטרעפט אנ'ערך 25 טויזענד זלאטעס.

די צווייטע שרפה איז אויסגעבראכען אין הענריק רוגיער'ס סטאלעריי-ווארשטאט (אויף קילינסקיעגא 112) און אויך דא האט זי זיך ענטוויקעלט מיט א געוואלדיגען אימפעט, אזוי אז ווען די פייערלעשער זענען אנגעקומען, איז שוין דער גאנצער פארטער-בנין געשטאנען אין פלאמען.

די אויפגאבע פון די פייערלעשער איז דעריבער געווענדעט געווען אויף זעהן לאקאליזירען די שרפה, און דאס איז זיי אין משך פון צוויי שעה ארבייט געלונגען.

אין ביידע פאלען איז נאך לעת עתה נישט פעסטגעשטעלט געווארען, פון וואס'ערע סיבות די שרפות זענען ענטשטאנען, און כדי דאס צו דערגיין, ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז בעת מעשה האט נישט אין דעם מעבעל-לאגער און נישט אין דער סטאלארניע קיינער נישט געארבייט.

א פריזיער געשטארבען אינמיטען גאס

(2) דער אינהאבער פון דער ראזירע אויף קאראלעווסקא 11, דער 40-יעהריגער יאן כארביצקי, האט נעכטען, גייענדיג מיט דער קאפערניקע גאס, אוועקגע'חלש'ט.

דער אנגעקומענער פאגאטאוויע-דאקטאר האט פעסטגעשטעלט זיין טויט, מחמת הארץ-אנעווריזם.

ניצפאן באיקאטירט נישט...
די היטלער-לייט האבען נישט קיין סימפאטיעס פאר שמוגלער פון פוילען

(2) דער לאדזער קאמיסאריאט פון דער גרעניץ-וואך איז אינפארמירט געווארען, אז צוויי שארפע צוזאמענשטויסען אויף דער פויליש - דייטשער גרעניץ, אין דעם ראיאן, וואס נעהמען ארום די גרעניץ-ליניעס פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

שוין מיט עטליכע וואכען צוריק זענען אויף איינעם פון די גרעניץשטחים ארעסטירט געווארען עטליכע צעהנדליג שמוגלערס פון טשענסטאכאווער קרייז, אין דעם מאמענט, ווען זיי האבען זיך געפינען אויף דער דייטשער זייט — דירעקט ערב'ן איבערגיין די גרעניץ קיין פוילען.

ביי די דאזיגע שמוגלערס האט די גרעניץ-וואך אפגענומען דאס געלד און די סחורות, און דערנאך האט מען זיי ארעסטירט און איינגעזעצט אין טורמע.

וואס מיט זיי איז דארט געווארען ווייסט מען נישט.

מיט צוויי טעג צוריק האבען די פוילישע גרעניץ-פאסטענס געזעהן זייער אויפמערקזאמקייט אויף אנ'אינצידענט, וואס איז אויסגעבראכען אויף יענער זייט גרעניץ.

מען האט בעמליך בעמערקט, ווי עס א מאנס-מאנספערשוין איז געלאפען צו דער גרעניץ, און ווי איהם האט נאכגעיאגט א דייטשער פאטרול פון דער גרעניץ-וואך, בעשיסענדיג איהם מיט קוילען.

אין דעם ענטלויפענדיגען האט מען דערקענט א שמוגלער — א געוויסען ניצפאן פון קאמיענסק.

דער דאזיגער ניצפאן איז וואהרשיינליך פערוואונדעט געווארען, ווייל ער איז אנידערגעפאלען, און די דייטשע זעלנער האבען איהם מוראדיג צו'הרג'עט מיט די ביקסען-קאלבעס.

דערנאך האבען זיי דעם צוקאטעוועטען שמוגלער אויף א טראג-בעטעל אריבערגעטראגען אויפ'ן שטח פון דער גרעניץ-וואך.

דער ווייטערדיגער גורל פון ניצפאנען איז נישט בעקאנט.

איבערגעפאהרען דורך א וולאצלאוועקער אויטא

(2) א סברא, אז נישט בלויז די לאדזער אויטאס קענען די קונץ פון איבערפאהרען...

ווארום אט האט נעכטען, אויף ראקיטשינער גאס נעבען נומער 26, אנ'אויטא פון וולאצלאוועק איבערגעפאהרען דעם 6-יעהריגען יאן פשיבילסקי.

דאס קינד איז אינגאנצען צוקאליעטשעט, דער רעכטער פוס איז ביי איהם צובראכען, און מ'האט איהם געמוזט אוועקנעהמען אין אננא-מאריא-שפיטאל.

מיט דעם שאפער, קאזשימיעזש ריכליק, פארנעהמט זיך פאליציי.

צוויי נאהענטע „פשיאטשעלעס"
איינער — אויף 8 חדשים, דער צווייטער — א יאהר

(א) דעם 9 יולי ה. י. איז דער פראפעסיאנעלער „סאמעראדנער" גנב, יאן ווישניעווסקי ארפגעקומען אויף א „וויזיט" אין כאינער קאשטשאל מיט דער דעה דארט אדורכצופיהרען עטליכע גנבות ביי די מתפללים, און צו בעגנב'ענען דעם קאשטשאל גופא.

פאליציי איז וועגען דעם געווארענט געווען, און אזוי ווי מ'האט אויף איהם גוט אכטונג געגעבען, האט מען איהם טאקי געכאפט ביי דער האנד, בעת ער האט ארויסגעצויגען א פארטמאנעטקע ביי איינער א פרוי...

מ'האט איהם דעריבער בכבוד גדול ארויסגעפיהרט פון קאשטשאל, און גענומען פיהרען אין קאמיסאריאט אריין.

אויפ'ן וועג האט זיך אבער צו איהם „צוגעלאנטשעט" זיינער א ידיד נפש, דער בעקאנטער כוליגאן און גנב סטאניסלאוו גזשעלאק (פון ליטאמירסקא 19) און געפרובט איהם אויס'ן כח בעפרייען פון דער פאליציי.

עס איז איהם אבער נישט געראטען, און דער סוף איז געווען, אז זיי ביידע זענען צוהערגעכטען געשטאנען פאר'ן געריכט.

ווישניעווסקי האט בעקומען 8 חדשים צו זיצען, און גזשעלאק – א יאהר.

די לעצטע טעג פון איינשרייבען קינדער אין דער באראכאוו-שול און אין שורעק-קינדער-היים

עס איז נאך צייט צו פערשרייבען קינדער אין דער באראכאוו-שול שרודמיעסקא 7 און אין דער פרץ-שול פלאץ-קאשטשעלני 4.

די קינדער ווערען דארט דערצויגען אין יידישער מוטער-שפראך, אין יודיש. דאס זענען די איינציגע שולען, וועלכע זענען דורך ארבייטער און ארבייטענדיגע מאסען געשאפען געווארען פאר זייערע קינדער.

די שילער, וועלכע בעזוכען די באראכאוו-שולען, זענען יוצא דעם שול-צוואנג. איינשרייבונגען קומען פאר יעדען טאג פון 8—10 אוונד אין דער קאנצעלאריע פון דער באראכאוו-שול שרודמיעסקא 7.

ס'זענען נאך געבליבען פרייע פלעצער אין קינדער-היים, פלאץ קאשטשעלני 4, ס'ווערען דארט אנגענומען קינדער פון 4 יאהר אן, וועלכע פערברענגען אין קינדער-היים א האלבען טאג. אינטער דער ספעציעלער אויפזיכט פון לעהרערשא

ד"ר מעד.

מ. העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

צוריקגעקעהרט

8 טראַוגוטא 8, טעל. 17989.

נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4-8 אוו.

פאר פרויען א ספעציעלע ווארטע-זאל.

אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

פון 60 ביז 90 זל. א חודש
פערדינען פיל נידריגע מלוכה-בעאמטע

(2) צהערנכטען און נעכטען איז אין ווארשא פארגעקומען אנ'אלגעמיינער צוזאמענפאהר פון קליינע מלוכה'-פונקציאנארען, אין וועלכען עס האבען אנטיילגענומען פיעל רעפרעזענטאנטען פון לאדזער קרייז.

אין די רעפעראטען און דער דיסקוסיע איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער רוב פון זיי פערדינט פון 60 ביז 90 זלאטעס א חודש, און זיי לעבען אין גרויס דחקות.

עס זענען אנגענומען געווארען ענטשפרעכענדע רעזאלוציעס.

דער ערפינדער פון זשילעטקעס
האט זיך נישט געחלום'ט צו וואס מוועט זיין ערפינדונג פערווענדען

(2) בעת'ן פאהרען מיט'ן טראמוואי נומער 11, האט אנ'אומבעקאנטער פערשוין, מיט דער הילף פון א זשילעטקע, אויסגעשניטען ביי דעם 49-יעהריגען מרדכי ווארשאביאק (פון פאלנאצנא 15) די הינטערשטע הויזען-קעשענע און ארויסגעגנב'עט ביי איהם א פארטפעל, אין וועלכען עס איז געלעגען 350 זלאטעס קאסע-ממש און וועקסלען אויף א סומע פון 3,000 זלאטעס.

פאליציי זוכט דעם גנב.

ס'איז לייכט צו זאגען — זוכען...

ווער איז דער פערשטארבענער יוד
וואס איז נעכטען געשטארבען אין ראדאגאשטשער שפיטאל

מאנטאג, האט די פאגאטאוויע געבראכט אין ראדאגאשטשער שפיטאל אנ'אומבעקאנטען יוד, וועלכער איז פארחלשט געווארען אויף דער גאס. דער יוד איז נעכטען געשטארבען, פאר'ן טויט האט ער נאר בעוויזען צו זאגען זיין נאמען. [illegible] מושין 59 יאהר אלט. קיין שום דאקומענטען האט מען ביי איהם נישט געפונען. מיט דער קבורה האט זיך פארנומען „חסד של אמת".

די פאמיליע פון פערשטארבענעם דארף זיך ווענדען צום סעקרעטאריאט פון „חסד של אמת".

יודישע אַגראָנאָמישע שולע ווערט געעפענט

ביים אינטערנאַט און פערמע פאַר יודישע קינדער אין „העלענובעק"

וואָס פּרעזעס מ. ח. רומקאָווסקי גיט איבער יודישע פּרעסע-פאַרשטעהער

דער אינטערנאַט און פערמע פאַר יודישע קינדער אין „העלענובעק" געהט איצט אַריין אין צעהנטען יאָהר פון דער עקזיסטענץ.

די דערגרייכונגען פון דער דאָזיגער וויכטיגער דערציהונגס-אַנשטאַלט איז שוין בעקאַנט, נישט נאָר אין לאָדז און אין פוילען, נאָר ווייט איבער די גרענעצען פון לאַנד, אַ דאַנק די אונערמידליכע פערוואַלטונג, און בפרט די בעשטייער „העלענובעק-וועלבער": ליב אוריסאָן, פיניע גער-שאָווסקי, שמואל רייכמאַן משה סאַצקי, פ. לאַבדוי מיט'ן פּרעזעס מ. ח. רומקאָווסקי בראש, האָבען בעוויזען אוועקצושטעלען אַ מוסטער - אַנשטאַלט וועלכע איז די איינציגע אין איהרע אַרט אין פוילען. ביים היינטיגען טאָג פערנעמט די אַנשטאַלט אַ גאַנצע רייהע פּרעכטיגע בנינים, וואו עס וואוינען די קינדער, אַ שול, ביבליאָטעק, שלאָסעריי-וואַרשטאַטען, די אַנשטאַלט האָט אויך אין איהר בעזיץ 12 מאָרגעס באָדען, וואָס ווערט בעאַרבייט און די פּראָדוקטען ווערען בענוצט פאַר'ן אַנשטאַלט.

מיט אַ יאָהר צוריק איז אין „העלענובעק" פייערליך געעפענט געוואָרען די „אָראַנזשעריע", — די ערשטע יודישע אָראַנזשעריע אין פוילען, מיט וועלכע ס'האָבען זיך פּראַאינטערעסירט און געגעבען גרעסערע סומען געלד די בעקאַנטע עסקנים: א. פּאַסקאַוויסקי, יצחק באַדעל און שמואל רייכמאַן, און ווי מיר דערוויסען זיך, ווערט אין דער נאָהענטער צוקונפט אויסגעפּערטיגט אַ נייער בנין אויף עופות-צוכט.

אָבער „העלענובעק" בעגניגענט זיך נישט מיט דעם וואָס ס'איז שוין געשאַפען געוואָרען — די „געטרייע העלענובעק-וועלבער" האָבען נאָך נישט אויסגעלעבט דאָס געזעהר. ס'ווערט כסדר געטראַכט ביי'ע פּלענער, און אָט איז ווידער „העלענובעק" ווידער צוגעטרעטען צו אַ גרויסען, דרייסטען און וויכטיגען פּלאַן — צו עפענען ביי דער אַנשטאַלט אַן אַגראָנאָמישע שולע.

דעם פּראָיעקט האָט געגעבען דער פּרעזידיום-מיטגליד ה' שמואל רייכמאַן, און וועלכען פּרעזעס רומקאָווסקי האָט זיך אָנגעכאַפּט מיט ביידע הענד, און אויב רומקאָווסקי נעמט זיך אין קאָפּ אַריין אַ „משוגעת", מוז דאָס „משוגעת" פערווירקליכט ווערען. אַזוי איז עס געווען מיט דעם געדאַנק פון דערציהען אַ פרישע יוגענד ביי ערד-אַרבייט, דאָס זעלבע איז געשעהען מיט דער אָראַנזשעריע און האָפענטליך, וועט דאָס זעלבע זיין מיט דער אַגראָנאָמישע שולע.

דער געדאַנק וועגען גרינדען ביים „העלענובעק" אַן אַגראָנאָמישע שולע האָט ווי געזאָגט — געטראָפען אין פּינטעל: אין נייער צייט, ווען די דייטשע יודען אַנטלויפען וואו די אויגען טראָגען, ווען די יודען אין אַנדערע לענדער זענען רואינירט און צובראָכען, ווען די יודישע יוגענד רייסט זיך קיין ארץ-ישראל — אין דער צייט איז אַן אַגראָנאָמישע שולע ממש אַ נויטווענדיגקייט, אויסבילדען פאַכמענ'ישע קרעפטען צו ערד-אַרבייט, אינסטרוקטאָרען פאַר די קבוצות — דאָס איז זעהר וויכטיג פאַר דעם אויפבליה פון ארץ-ישראל און פאַר דער יוגענד, וועלכע וועט קומען קיין ארץ-ישראל קוואַליפיצירטע אויסגעשולטע פאַכלייט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט פּרעזעס רומקאָווסקי צוזאַמענגערופען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ, וואו ער האָט פאַר די פּרעסע-פאַרשטעהער איבערגעגעבען אַ שטיקעל איבערבליק וועגען דער גרינדונג פון דער אַגראָנאָמישע שולע.

— „העלענובעק" האָט פּרעזעס רומקאָווסקי געזאָגט — געהט איצט אַריין אין צעהנטען יאָהר פון דער עקזיסטענץ. מיר זענען געוואוינט געווען יעדעס יאָהר צו פייערען אַ חנוכת-הבית פון אַ נייעם בנין. די לעצטע צייט האָבען מיר זיך אַרומגעטראָגען מיט אַ געדאַנק, צו עפענען ביים אינטערנאַט אַ שולע, דאָ האָט דער פּרעזידיום-מיטגליד ה' שמואל רייכמאַן אַרויסגערוקט דעם פאָרשלאָג צו גרינדען אַן אַגראָנאָמישע שולע.

האָבענדיג אַלע נויטיגע מעגליכקייטען אין דעם נויטיגען צום גרינדען אַזאַ שולע, איז דער פאָרשלאָג אָנגענומען געוואָרען, און מיר זענען גלייך צוגעטרעטען דעם פּראָיעקט צו רעאַליזירען.

מיט דער אַגראָנאָמישע שולע האָט זיך אויך פּראַאינטערעסירט דער ציוניסטישער צ. ק. וואו די פראַגע איז בעטראַכט געוואָרען און בעשלאָסען אַז די געענדיגטע שילער פון דער אַגראָנאָמישע שולע וועלען אַרויסגעשיקט ווערען קיין ארץ-ישראל אונטער דער אויפזיכט פון צ. ק.

אויף דער פראַגע: וואָס איז מכח די אונטעריכט-שפּראַך אין דער שולע, האָט פּרעזעס רומקאָווסקי געענטפערט: די אונטעריכט-שפּראַך וועט זיין דורכאויס העברעאיש, אַ חוץ אויפ'ן 3-טען קורס וועט צוקומען נאָך איין שפּראַך — ענגליש אָדער אַראַביש.

ווייטער האָט ה' ר. געזאָגט, אַז אין אָנהייב וועלען אָנגענומען ווערען 60 שילער און שילערינס מיט אַן אָפּצאָהל פון 100 זל. אַ חודש.

די לימודים וועלען זיין פּראַקטיש און טעאָרעטיש, 4 שעה אין טאָג וועט מען לערנען אויף די פעלדער, אין דער אָראַנזשעריע, גערטנער, און 1 שעה ביי שלאָסעריי-אַרבייט, וואָס איז נויטיג ביי פעלד-אַרבייט.

ווי ס'איז פאָראויסצוזעהן, וועלען אַ חוץ פון לאָדז, אויך מיט דער שולע זיך פּראַאינטערעסירען די יוגענד פון דער פּראָווינץ, פון די קרייזען א. אַ. וו. וועלכע וועלען פון דער שולע האָבען אַ שטרענגע אויפזיכט, פולע בעקעסטיגונג (4 מאָל אין טאָג עסען). וועש, פריסטען מלבושים און שיך.

אויף דער פראַגע: צי ס'איז שוין אָנגעצייכענט אַ פּעדאַגאָגישע לייטונג, האָט פּרעזעס ר. געענטפערט:

— אין דער פּעדאַגאָגישער לייטונג האָבען צוגעזאָגט זייער אָנטייל: ד"ר בראַודע, ד"ר. פּערלמאַן, דיר. בראַנדשטעטער, דיר. ריגער, ד"ר טאַרטאַקאָווער, ד"ר פריינקעל א. אַנד. אַזוי, אַז די פּעדאַגאָגישע לייטונג וועט זיך געפינען אין די הענד פון פּראַגמאַטישע פּעדאַגאָגען.

וואָס שייך דער פּראַקטישער אַרבייט, איז אויב ס'וועט נויטיג זיין, וועט אַראָפּגעבראַכט ווערען פון ארץ-ישראל אַן אינזשיניער-אַגראָנאָם. ס'וועט אויך אַנגאַזשירט ווערען אַ לעהרער-פּערסאָנאַל, אַ שול - דירעקטאָר א. ד. גל.

צום סוף האָט פּרעזעס ר. בעמערקט, אַז אין דער אַגראָנאָמישער שולע, וועלען די שילער בעקומען אַ נאַציאָנאַל-רעליגיעזער דערציהונג, זיינער אויפגאַבע איז צו דערציהען אַ געזונטען יודישען דור. צוגעוואוינען איהם צו דער ערד, צו פּראַקטישע אַרבייט. אַרויסציהען דאָס יודישע קינד פון דעם האַנדעל-וואַנדעל. פון לופט-פּרנסות. מיר ווילען, אַז דער יודישער יונגערמאַן וואָס וועט קומען קיין ארץ-ישראל זאָל זיך נישט אָפּשטעלען אין תל-אביב, נאָר זאָל קענען די ערד-אַרבייט, זאָל קומען אַ פּראַקטישער פאַכמאַן — דאָס זענען די אויפגאַבען פון דער אַגראָנאָמישער שולע.

— נאָך אַ וואונש האָבען מיר, — האָט געזאָגט פּרעזעס רומקאָווסקי — מיר ווילען, אַז די עלטערן, וואָס וועלען פערשרייבען זייערע קינדער אויף די אַגראָנאָמישע קורסען, זאָלען דאָס נישט האַלטען פאַר אַ קאַריערע, זיי דאַרפען וויסען, צי די קינדער זענען פיזיש גוט ענטוויקעלט, און צי זיי קוואַליפיצירען זיך צו ערד-אַרבייט.

POLSKIE TRANSATLANTYCKIE TOWARZYSTWO OKRĘTOWE S. A.
LINJA
GDYNIA - AMERYKA
Regularna Komunikacja Okrętowa
z Konstancy do Palestyny
POD POLSKĄ BANDERĄ
okr. „POLONIA" — 15.000 tonn
Wszystkie miejsca w kabinach —
Wyżywienie Rytualne.
Inform. i sprzedaż biletów:
Linja Gdynia—Ameryka,
w WARSZAWIE, ul. Marszałkowska 116
„ GDYNI, ul. Waszyngtona
„ LWOWIE, ul. Na Błonie Nr. 2
„ KRAKOWIE, ul. Lubicz Nr. 3
„ RZESZOWIE, ul. Grottgera Nr, 1004
oraz w biurach podróży.

„קאַגוטשיקעס" און קאַרבאָל

אַלס מיטלען צו נעהמען זיך ס'לעבען

(2) מיטן צוועק צו בעגיין זעלבסטמאָרד — האָט די 20 - יעהריגע יענטע פעניק (אויף לעלעווער 9) איינגענומען נישט מעהר און נישט ווייניגער, ווי 20 שטיק „קאַגוטשיקעס" (פּראָשקעס געגען קאָפּווייטאָג).

מען האָט צו איהר געמוזט אַרויסרופען כאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט איהר אויסגעפּומפּט דעם מאָגען און איבערגעלאָזט אויפ'ן אָרט.

די סיבה פון'ם טראַגישען שריט זאָל זיין — נערווען-קראַנקהייט.

* * *

(2) עהערגעסטערן ביינאַכט האָט די מאַשיניסטקע פון דער פירמע „גאַבריעל קאָוואַלסקי" (אויף שענקעוויטשאַ 9) די 35-יעהריגע יאַדוויגאַ באַנטשיק, פון וואָדני רינעק 8, אויסגעטרונקען אַ גאַנצע פלאַש קאַרבאָל.

אין אַ גוסס'ן צושטאַנד האָט זי פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף זאַגאַיניקאָוואַ, וואו זי ראַנגעלט זיך מיטן טויט.

אין אַ בריף, וואָס זי האָט איבערגעלאָזט פאַר דער פּאָליציי, בעט זי מ'זאָל איהר טויטען קערפּער נישט פּאַלמעסען.

דאָס לעבען האָט זי זיך גענומען מחמת אַן אומגליקליכע ליבע, און אויס מורא, אז דער חתן איהרער וועט זי פערלאָזען.

איינטאָגיגער אויספלוג נאָך וואַרשא

מאָרגען דאָנערשטאָג אָרגאַניזירט וואַגאָן-לי-קוק אַ ביליגען אויספלוג נאָך וואַרשא, דער אָפּצאָהל אין ביידע זייטען בעטרעפט 10 זל.

דער אָפּפאָהר קומט פאָר 7.28 פריה.

בילעטען צו בעקומען היינט אַ גאַנצען טאָג אין וואַגאָן-לי-קוק, פּיעטריקאָווער 64.

זיך צוקאַליעטשעט בעת דער אַרבייט

(א) ביי דער אַרבייט אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" האָט זיך נעכטען ביינאַכט שרעקליך צוקאַליעטשעט דער אַרבייטער קאָנסטאַנטי סאָר (שפּיטאַלנאַ 9).

מען האָט צו איהם געמוזט אַרויסרופען פּאָגאָטאָוויע.

5-יאָהריגער יובל פון „טור"

(2) עהרערנעכטען און נעכטען איז אין לאָדז געפייערט געוואָרען דער 5-יעהריגער יובל פון ט.ו.ר. (געזעלשאַפט פון אַרבייטער-אוניווערזיטעטען).

פערענדיגט די זומער-קאָלאָניעס פאַר לעהרער

(2) מאָנטאָג, דעם 14 ד. ח. האָבען זיך פערענדיגט די קורסען און זומער-קאָלאָניעס פאַר'ן פוילישען לעהרערטום.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20, דיר.: ד. צעלטמייסטער
מיכאַלעסקאַ האָט דעם לאָדזער עולם גענומען מיט שטורם!
היינט, מיטוואָך, האַלב 10 אָוונט
גאַסטשפּילען פון דעם גרויסען אַמעריקאַנער גאַסט, דער שטאָלץ פון דער יודישער אָפּערעטע
מיכאַל מיכאַלעסקאַ
מיט דער פענאָמענ. פּרימאַדאָנאַ בעטי סימענאָוו
אין דער גרויסער אויסערגעוו. אימפּאָזאַנטער אָפּערעטען-שלאַגער אין 3 אַקטען, 6 בילדער, 30 נומערן געזאַנג און טענץ, רעקאָרד-שלאַגער איינס-ביי-איינס

דער לעצטער טאַנץ
אין דער אָפּערעטע „דער לעצטער טאַנץ" נעמען אָנטייל איבער 50 פּערזאָן, אַ טעמפּאָ-צוזאַמענשפּיל פון די בעסטע יודישע אַרטיסטען אין פוילען. אַ פערגרעסערטער כאָר, באַלעט, אָרקעסטער. דער סך-הכל: דאָס שענסטע פון שענסטען, דאָס בעסטע פון בעסטען, אַזאַ פאָרשטעלונג האָט מען נאָך אין לאָדז נישט געזעהען. —::— קומט און איבערצייגט איך!
פריי-קאַרטען און הנחה-בילעטען נישט גילטיג.

ר. איזראַעל

דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד

סענסאַציאָנעל-שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

23

לעאָן דאָבושינסקי האָט אַליין נישט געוואוסט וואוהין ער געהט. צו איהם אין קאַנטאָר איז נאָך געווען צו פריה, קיינער פון די בעאַמטע איז זיכער נאָך נישט געווען, ער האָט נישט געהאַט די שליסלען צו עפענען דאָס געשעפט, איבער די גאַסען זענען געלאָפען יונגלעך און אויסגעשריגען די נעמען פון אַלע מאָרגען-צייטונגען צוגלויפענדיג.

— היינט גרויס נייער שרעקליכער מאָרד אין וואַרשע, נאָך אַ שרעקליכער מאָרד אין לאָדז.

לעאָן האָט געקויפט די צייטונגען און מיט ציטערענדיגע הענד זיי געעפענט אין מיטען גאַס. ערשט דאָ איז איהם פינסטער געוואָרען אין די אויגען, האָט ער איבערגעלייענט די בלויע גרויסע שרייענדיגע קעפּ און האָט צונויפגעקניטשט די צייטונג אין דער האַנד.

— כ'האָב געהאַט אַ פאָרגעפיהל, אַז ס'וועט עפּיס געשעהען...

ער האָט געלייענט וועגען דעם ענטדעקטען בריטמען אויף דער דראָזשקע און דערביי זענען געווען פערשידענע השערות וועגען דעם אופן ווי אַזוי קאַזשימיעזש ווערפעל איז דערמאָרדעט געוואָרען, ער האָט דאָס אַדורכגעלייענט אַזוי ווי ער וואָלט געלייענט יעדע איינציגע אַנדערע ידיעה נישט אַזוי ווי ער וואָלט דאָס שוין אַלץ געוואוסט און אַליין געווען דערביי, שרעקליכער האָט איהם געטראָפען די צווייטע סענסאַציע וואָס איז געווען אָפּגעדרוקט אויף דער ערשטער זייט פון דער צייטונג.

„שרעקליכער מאָרד אין אַ וואַרשאַווער האָטעל — ערמאָרדעט דעם לאָדזער אינדוסטריעלער ברונאָ ווייס — דעם מאָרד האָט אויסגעפיהרט אַ דאַמע פון דער העכערער געזעלשאַפט אויך אַ לאָדזערין איהר נאָמען קענען מיר נאָך צוליב דער אויספאָרשונג נישט אָנגעבען".

— אַזוי גאָר, האָט דאָבושינסקי געטראַכט, דאָס איז די סיבה פון דער רעוויזיע און פון בייטאָס איילינגען אָפּפאָהר קיין וואַרשע, לעאָן האָט געמוזט אַלץ שטיקען אין זיך, נישט האָבענדיג די דרייסטקייט מיט אימיצען וועגען דעם אַלעם צו רעדען, אַ שרעקליכען טאָג האָט לעאָן פערבראַכט, אַליין נישט וויסענדיג פאַרוואָס ער איז אַזוי אונרוהיג, אין גרונד גענומען וואָס געהען איהם אָן ביידע מאָרדען און ביידע גרויסע צייטונגס-סענסאַציעס...

אין אָוונד איז לעאָן אַוועק אין קלוב, וואו ער איז געווען אַ מיטגליד, כדי צו פערטרייבען פון זיך די שווערע געדאַנקען ביי אַ פּאַרטיע „ברידזש", אין פערלויף פון טאָג האָט ער עטליכע מאָל נאָכגעפרעגט אויפ'ן טעלעפאָן אין בייטאָס וואוינונג, דאָס דינסט-מיידעל האָט אָבער געענטפערט, אַז די מאַדאַם איז נאָך נישט געקומען צו פאָהרען און אויך קיין שום ידיעה נישט געשיקט.

לעאָן האָט זיך אַוועקגעזעצט נעבען אַ טישעל אין קלוב און באַלד האָבען זיך נעבען איהם אַוועקגעזעצט זיינע דריי בעקאַנטע און די ברידזש-פּאַרטיע האָט זיך באַלד אָנגעהויבען, וועגען וואָס האָט מען דעם היינטיגען אָוונט גערעדט אין קלוב?

קודם-כל וועגען דעם מאָרד אויף דער דראָזשקע, די פערשידענסטע השערות זענען געמאַכט געוואָרען אויף די טעמאַס ווער, וואָס און ווען.

— אינטערעסאַנט איז, האָט איינער פון לעאָנס מיטשפּילער געזאָגט, פון וואָס פאַראַ געשלעכט דער מערדער קען זיין, אַלע האַלטען, האָט ער ווייטער געזאָגט, אַז דער מערדער איז וואַהרשיינליך געווען אַ שטאַרקער מאַנספּערשוין, ווייל אַנדערש וואָלט זעהר שווער געווען אַזוי שטאַרק צוצוציהען די שנור, איך האַלט אָבער, אַז אויף דעם אופן וואָלט דאָס אַ קינד אויך געקענט מאַכען.

לעאָן, וועלכער האָט ביז איצט געשוויגען, האָט זיך אָנגערופען.

— הייסט דאָס, אַז איהר האַלט, אַז דעם מאָרד איז בעגאַנגען אַ פרוי?

— איהר זענט גערעכט, אַ פרוי וואָלט זעהר לייכט געקענט צוציהען אַזאַ פעטליע.

— לעאָנען איז אַ שוידער אַדורך דורך די ביינער.

— וואָס קומט אַרויס, ס'האָט אַ דריטער זיך אָנגערופען: אַ מאַנספּערשוין, אַ פרוי אָדער אַ קינד, דער מערדער איז אַוועק און פון איהם זענען קיין שום שפּורען נישט פערבליבען.

— ס'איז זעהר שווער צו פאַלען אויף די שפּורען פון אַ פערברעכער, וועלכער פיהרט אויס אַ מאָרד אויף אַזאַ ראַפינירטען אופן.

וועגען וועלפלען אַליין האָט קיינער נישט געהאַט קיין ערשטקלאַסיגע מיינונג, ער איז שוין געווען אין דער גאַנצער וועלט און האָט נישט געהאַט קיין שטענדיגע בעשעפטיגונג, הגם קיין געלד האָט איהם קיינמאָל נישט געפעהלט, ער האָט געפיהרט אַ פערשווענדערישען אופן פון לעבען, געווען אַ שטענדיגער איינגעהער אין אַלע נאַכט-לאָקאַלען און קאַבאַרעטען, ער איז געווען עלעגאַנט און געהאַט ערפאָלג ביי פרויען, אין זייער געזעלשאַפט האָט מען איהם כמעט שטענדיג געזעהען.

— נו, יאָ, האָט איינער פון די שפּילער ווייטער געזאָגט, אַז אַ מענש פערברענגט כסדר אין אַ צווייפעלהאַפטע געזעלשאַפט, קען מען זיך אויף אַלץ ריכטען, וועלפלען האָט מען עטליכע מאָל געזעהען אין אַזאַ געזעלשאַפט, ביי וועלכער אַ מאָרד איז נישט מעהר ווי אַ אינטערעסאַנטע ערשיינונג, דאָס אינטערעסאַנטסטע אין דער דאָזיגער געשיכטע איז אָבער דאָס, וואָס דאָס פערברעכען טראָגט נישט קיין שום סימנים פון ליידענשאַפטליכער האַנדלונג, פערקעהרט, ס'ווייזט דערויף אַז מיר האָבען דאָ צו טון מיט אַ זעהר דעליקאַטע ענין, מ'ווייסט שוין אין דער אויספאָרשונג, וואו ער האָט פערברענגט דעם אָוונט, האַלב צוויי ביינאַכט איז ער אַוועק פון רעסטאָראַן, וואו ער האָט געגעסען אָוונט-ברויט, מיט צוויי דאַמען אין זייער וואוינונג, דאָרט האָט ער שטאַרק געטרונקען, דאַן איז ער אַליין אַהיימגעפאָהרען צו זיך אין דער וואוינונג, ער האָט געוואָלט בעצאָהלען, אָבער דער דראָזשקאַרזש האָט נישט געהאַט אַ רעשט צו געבען, וועלפעל איז אַרויף צו זיך אין דער וואוינונג נאָך קליינגעלד ס'האָט לאַנג געדויערט און דער דראָזשקאַרזש איז דערווייל איינגעשלאָפען אויף די קאָזלעס, דאַן האָט מען וועלפלען אויף אַ מאָרגען געפונען אַ דערשטיקטען אין דער דראָזשקע, דאָס איז אַלץ וואָס דער דראָזשקאַרזש ווייס.

(פאָרטזעצונג קומט)

אמעריקא איז פערפלייצט מיט א ריזיגע היטלעריסטישע פראפאגאנדע געגען יודען

דריי ארגאניזאציעס, אונטער פערשידענע נעמען, פערשפרייטען דא אנטיסעמיטישען סם און בעקעמפען אנטי-דייטשע באיקאט-בעוועגונג.—דייטשער אמבאסאדאר איז אמעריקא און דער דייטשער קאנסולאט אונטערשטיצט אנטיסעמיטישע בעוועגונג.—סענסאציאנ. אויפדעקונגען

מיט עטליכע וואכען צוריק האט דער דייטשער קאנסול אין ניו יארק ארויסגעגעבען אנ'ערקלערונג, אז די נאצי-ארגאניזאציעס אין אמעריקע זענען אויפגעלעזט געווארען. אין דער דאזיגער ערקלערונג איז געזאגט געווארען, אז „צוליב דעם, וואס היטלער איז שוין געקומען צו דער מאכט אין דייטשלאנד, איז נישט מעהר נויטיג קיין היטלעריסטישע פראפאגאנדע אין אויסלאנד".

אבער, ווי עס האט זיך שפעטער ארויסגעשטעלט, איז דאס געווען בלויז אנ'אנשטעל פון דעם היגען פארשטעהער פון דער היטלער-רעגירונג, כדי אזוי ארום נישט צו טראגען די אפיציעלע פעראנטווארטליכקייט פאר דער אנטיסעמיטישער העץ-פראפאגאנדע, וואס היטלער'ס אנהענגער פיהרען דא אין אמעריקע. פאקטיש האבען די היגע „נאציס" נישט נאר נישט אבגעשטעלט זייער גיפטיגע ארבייט, נאר זיי האבען זי נאך פערשטארקט.

אנשטאט דער איינציגער, אפענער נאציאנאל סאציאליסטישער היטלער-ארגאניזאציע, וואס האט אנגעפיהרט איהר טעטיגקייט דא אין לאנד ביז א קורצער צייט נאך דעם ווי היטלער איז געקומען צו דער מאכט און ביז זי איז פארמעל „אויפגעלייזט" געווארען דורך דעם ניו יארקער דייטשען קאנסול, זענען איצט פאראן דריי פערשידענע ארגאניזאציעס, וועלכע פרעדיגען אפען אדער אין געהיים די היטלעריסטישע און אנטיסעמיטישע תורה דא אין אמעריקע.

איינע פון די דריי ארגאניזאציעס בעשטעהט פון די מיטגלידער פון דער כלומרשט אויפגעלייזטער נאצי-ארגאניזאציע, וואס האט זיך געפונען אין ניו יארק אויף 309 איסט 92-טע סטריט.

דער נאמען פון דער ארגאניזאציע האט זיך געביטען. זיי פיגורירען נישט מעהר אלס „דייטש נאציאנאל - סאציאליסטישע פארטיי", נאר אונטער דעם אומשולדיגען נאמען — „פריינד פון נייעם דייטשלאנד". די נעמען פון די אמת'ע פיהרער פון דער דאזיגער ארגאניזאציע ווערען געהאלטען אין געהיים און אלס די „פראנט פיגור" ווערט ארויסגעשטעלט א יונגער מיטגליד פון היטלער'ס אריגינעלע „שטורם טרופען" אין דייטשלאנד, עריך וויגאנד. הער וויגאנד גיט אפען צו, אז זיין ארגאניזאציע איז אנ'אנטיסעמיטישע און אז זי פערשפרייט אנטיסעמיטישע ליטעראטור און פראפאגאנדע דא אין לאנד. ער ערקלערט אבער, אז די „פריינד פון נייעם דייטשלאנד" גיבען זיך נישט אב מיט אמעריקאנער פאליטיק, און אז זייער טעטיגקייט ווערט אנגעפיהרט נאר צווישען דער דייטשער בעפעלקערונג אין לאנד.

(בריף פון ניו-יארק)

א צווייטע היטלעריסטישע ארגאניזאציע, וועמענס אויפגאבע עס איז אנצופיהרען א היטלער-פריינדליכע אגיטאציע צווישען אמעריקאנער, איז געשאפען געווארען אונטער דעם נאמען „די פריינד פון דייטשלאנד". די דאזיגע ארגאניזאציע ווערט אנגעפיהרט פון דעם בעוואוסטען אמעריקאנער שריפטשטעלער קורנעל עדווין עמערסאן, וועלכער האט אפען געהאלפען דייטשלאנד אין דער לעצטער מלחמה.

כאטש די צוויי ארגאניזאציעס, „פריינד פון ייעם דייטשלאנד" און „פריינד פון דייטשלאנד", פיהרען אן זייער טעטיגקייט אין פערשידענע קרייזען — די ערשטע צווישען דער דייטשער בעפעלקערונג אין אמעריקע און די צווייטע צווישען אמעריקאנער — איז אב ער בעוואוסט, אז עס הערשט אנ'ענגע צוזאמענארבייט צווישען די פרא-היטלעריסטישע ארגאניזאציעס.

די באיקאט - בעוועגונג, וואס די יודען אין אמעריקע, אזוי גוט ווי די יודען אין אנדערע לענדער האבען ארגאניזירט געגען דייטשע סחורות, אלס מיטעל צו בעקעמפען די אנטיסעמיטישע היטלער=רעגירונג אין דייטשלאנד, האט ארויסגערופען א נייע היטלעריסטישע ארגאניזאציע אין אמעריקע. די דאזיגע ארגאניזאציע, וואס הייסט „דייטשער לעגיאן" און בעשטעהט פון דייטשע און עסטרייכישע מלחמה וועטעראנען, האט זיך געשטעלט פאר אנ'אויפגאבע צו בעקעמפען דעם אנטי = היטלער באיקאט אין אמעריקע. די דאזיגע ארבייט פיהרען זיי אן אונטער דער לאזונג פון "דויטשער אבוועהר, (דייטשע פערטיידיגונג) און אונטער דעם דאזיגען נאמען האבען זיי פערשפרייט און פערשפרייטען נאך איצט הונדערטער טויזענטער אנטיסעמיטישע פלוג-בלעטער און פאמפלעטען איבער'ן גאנצען לאנד. מיט איינינע טעג צוריק האבען זיי אפילו שוין אנגעפאנגען ארויסצוגעבען אנ'אייגענע צייטונג אינטער דעם נאמען „די בריקע".

ווער האלט אויס די דאזיגע צייטונג? און ווער אונטערשטיצט די דאזיגע אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע, וואס קאסט אפ א סך געלט?

די דאזיגע פראגע איז געשטעלט געווארען צו איינעם פון די ארויסגעבער פון דער צייטונג און פראמינענטען מיטגליד פון דעם „דייטשען לעגיאן". מיינענדיג, אז ער רעדט צו אנ'„איינגעבארענעם מענשען", האט דער דאזיגער היטלעריסטישער פיהרער איבערגעגעבען די איינצעלהייטען וועגען דעם ווער עס שטיצט די היטלעריסטישע און אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע-העצע דא אין לאנד.

„וויכטיגע פערזאנען שטעהען הינטער אונזער בעוועגונג", האט ער געזאגט. „איינער פון זיי איז ד"ר האנס לוטער, דער דייטשער אמבאסאדאר אין אמעריקא. וועלכער האט אונז געשריבען א בריף און אונז געוואונשען גליק אין דער ארבייט. אויך דער דייטשער קאנסולאט אין ניו-יארק איז מיט אונז. ער העלפט אונז אין יעדער בעציהונג. דאס זעלבע טוט אויך די דייטש-אמעריקאנער האנדעלס=קאמער אין ניו-יארק".

„אונטערשטיצען אייך אויך פריוואטע האנדעלס פירמעס?" איז דער פיהרער פון דער אנטי-יודישער בעוועגונג געפרעגט געווארען.

„אה, יא, די שיפס-געזעלשאפטען „נארטה דזשוירמען לאיד" און „האמבורג אמעריקען-לאין" העלפען אונז שטארק ארויס".

אין דער צייטונג „די בריקע", וואס די דאזיגע דייטשע אנטי-באיקאט ארגאניזאציע גיט ארויס, ווערען אפגעדרוקט געמיינע בלבולים געגען די יודען. עס ווערען דארט דערציילט די אלטע לעכערליכע מעשיות וועגען דעם, אז די יודען האבען בעהערשט דייטשלאנד, די יודען בעהערשען רוסלאנד, די יודען בעהערשען ענגלאנד און בכלל די גאנצע וועלט.

דער קאמף געגען דער יודישער באיקאט-בעוועגונג אין אמעריקא האט אויפגענומען נישט בלויז די היטלער-ארגאניזאציע „דייטשער לעגיאן" מיט איהר צייטונג „די בריקע", וועלכע ערקלערט, אז זי איז כלומרשט נישט קיין פארטיי-צייטונג, נאר אויך די נאצי-ארגאניזאציע, די „פריינד פון נייעם דייטשלאנד", האט איצט אויפגעהויבען א קאמף געגען דעם באיקאט פון דייטשע סחורות. זיי האבען אנגעפאנגען א בעוועגונג צו צוזייצען די אמעריקאנער פריינד פון דעם איצטיגען דייטשלאנד, אז זיי זאלען קויפען דייטשע סחורות. עס ווערט אבער ערקלערט, אז זיי וועלען זיך דערביי נישט אפשטעלען, זיי וועלען אנפאנגען א פראפאגאנדע-קאמפיין, וואס וועט האבען דעם צוועק צו באיקאטירען יודישע סחורות און ארויסצושטופען יודישע האנדעלס-אונטערנעהמונגען פון פערשידענע געשעפטס-געביטען אין אמעריקא.

די דאזיגע נאצי-ארגאניזאציע, וועלכע האט אפטיילונגען איבער'ן לאנד, גיט אויך ארויס אן אייגענע צייטונג אונטער'ן נאמען „די אמעריקאנער-דייטשע פאסט", וועלכע האט א בעזונדערע ביילאגע אונטער'ן נאמען „דער דויטשער בעאבאכטער". די לעצטע אויסגאבע פון דער „דויטשער פאסט" איז כמעט פולשטענדיג געווידמעט צו דער אנטי-באיקאט-בעוועגונג.

„בעקעמפט יעדען יודישען באיקאט-פיהרער בעקעמפט יעדעס געשעפט, יעדע פירמע, יעדע האנדעלס אונטערנעהמונג, וואס בעטייליגט זיך אין דעם אנטי-דייטשען באיקאט!".

„דייטשע אמעריקאנער! די יודען האבען אונז ארויסגעשטעלט א פויסט, דאס בעדייט קאמף. לאמיר אננעמען אנ'ערנסטען בעשלוס און דאן איהם אויספיהרען: אז מיר זאלען אונטערשטיצען נאר קריסטליכע געשעפטען, מיר שטעהען נישט אליין אין דעם דאזיגען קאמף. אגרויסער טייל פון אמעריקאנער פאלק, וועלכער האט שוין דערפיהלט די יודישע געפאהר פון דעם דאזיגען לאנד, שטייט מיט אונז. טרייסעלט זיך אפ פון דער גלייכגילטיגקייט! ארויס צום קאמף! פערגעניגט די „דייטשע פאסט".

פון דעם אלעמען איז צו זעהן, אז די היטלעריסטישע כוחות אין אמעריקא רוהען נישט. נישט נאר בעמיהען זיי זיך דא צו פערשפרייטען סימפאטיעס פאר דער היטלעריסטישער טערור בעוועגונג אין דייטשלאנד, נאר זיי פערשפרייטען אויך צווישען דעם אמעריקאנער פאלק דעם אנטיסעמיטישען סם, וועלכען עס האבען אריבערגעבראכט די שליחים פון דער דייטשער נאצי-רעגירונג.

יודען האבען שוין מיט דריי טויזענד יאהר צוריק געהאט א קאל־אניע

אויף דעם ארט, וואו מארסייל איז אויפגעבויט געווארען

די גרויסע פראנצויזישע האפענשטאט מארסייל, וועלכע ליגט אזוי מאלעריש ביי דעם ברעג פון גאלף פון ליאן, איז איינע פון די עלטסטע פארטען און וויכטיגסטע האנדעלס-צענטרען פון דעם מיטעל-מעער. גריכישע קאלאניסטען האבען זי געגרינדעט מיט 2600 יאהר צוריק, אבער עס האט שוין דארט עקזיסטירט פון פריהער א פעניצישע קאלאניע, וועמענס איינוואוינער עס האבען געשטאמט פון פאלעסטינע און האבען מיט זיך געבראכט זייער העבראישען דיאלעקט.

[illegible] מען האט איבערגעבויט דעם קאטעדראל וואס [illegible] זיך אויף א הויכען בערגעל ביי דעם האפען אויפ'ן פלאץ פונ'ם אמאליגען טעמפעל, האט מען ענטדעקט אין די אונטערשטע שיכטען א גרויסען שטיין מיט אנ'אויפשריפט, וואס איז געווידמעט דעם גאט בעל-צפון און וואס בעשרייבט די דינים און טאריפען פון סדר הקרבנות. דער גאנצער טעקסט איז א נאכגעמאכט קאפיטעל פון אונזער ספר ויקרא.

שפעטער האבען די רוימער בעהערשט די שטאט, וועלכע האט שוין דאן געהייסען „מאסיליא" און פערמאגט א גרויסע יודישע קהלה: מארסייל האט לאנגע יאהרהונדערטער געדינט אלס א צענטראלער האפען פאר יודישע סוחרים און שיפסלייט פון אפריקא און די מזרח-לענדער, בעת אין דעם 3-טען יאהרהונדערט האט א כוואליע פון קריסטליכען יודענהאס זיך געגאסען איבער פראנקרייך, האט זי מארסייל ווייניג וואס בעריהרט.

אין יאהר 576 האט אוויטוס, דער בישאף פון קלערמאן, געצוואונגען די דארטיגע קהלה זיך צו שמד'ן. ארום 500 האבען געמוזט אננעהמען דעם קריסטענטום, אבער די אלע אנדערע האבען זיך געראטעוועט קיין מארסייל.

אביסעל שפעטער האט דער רייכער הויף-יוד פריסקוס, דער פערטרויאונגס-מאן פון קעניג כילפעריק, געהייראט מיט א טאכטער פון איינעם פון די אנגעזעהענע יודען פון מארסעל. אנדערע פאקטען בעווייזען, דאס די ארטיגע קהלה איז געווען רייך און געלעבט רוהיג אין משך פון לאנגע דורות.

צווישען די יודען פון מארסייל פון יענער צייט בעגעגענט מען גרויסע סוחרים אדער אינטענדאנטען פון די מלכים פון פראוואנס, הויכע בעאמטע, געלעהרטע, דאקטוירים און תלמידי-חכמים, וועלכע זענען געשטאנען אין ענגע בעציהונגען נישט נאר מיט די נאהענטע חכמי פרובינציה, נאר אויך מיט די ווייטערע קהלות פון שפאניען, אפריקא און אפילו פון עכו און ארץ-ישראל.

אבער אין יאהר 1498 איז די פראוואנס אנעקסירט געווארען צו פראנקרייך און מיט 3 יאהר שפעטער האט א קעניגליכער בעפעהל געהייסען ארויסטרייבען אלע יודען פון דער געגענד. פונדעסטוועגען זענען פערבליבען אין דער סביבה די „ארבע קהלות" פון אוויניאן, וועלכע דער פאבסט, וואס האט דעמאלס בעהערשט איבער דער געגענד האט גענומען אונטער זיין שוץ.

יעדעס מאל, ווי נאר די כוואליע פון קריסטליכען פאנאטיזום האט א ביסעל נאכגעלאזען, געפינען מיר אין דער שטאט א וויכטיגע קהלה און אזוי ביז צו דער פראנצויזישער רעוואלוציע, בעת די יודען פון מארסייל האבען געשפילט א בעדייטענדע ראלע אין אלע הינזיכטען. פון יענער צייט אן האבען זיך פיל יודען אויסגעצייכענט אויף אלע געביטען פון געזעלשאפטליכען לעבען: איהר געפינט צווישען זיי שטאטסלייט, ווי ווידאל נאקע, וועלכער האט דורכגעפיהרט א געזעץ צו עולייבען גט'ן זיך אין פראנקרייך איינער פון די לעצטע פרעפעקטען איז געווען אברהם שריימער, וועלכער האט אויפגעטון פיל פאר דער שטאט: זיין ביוסט שטעהט איצט נעבען האטעל דע וויל, צום אנדענקען פון טובות, וואס ער האט געטון דער שטאט.

* * *

איצט צעהלט מארסייל 15,000 יודען, און זי רעכענט זיך פאר דער צווייט-גרעסטער קהלה אין פראנקרייך נאך פאריז. אויסער דעם האבען זיך געגרינדעט נייע קהלות אין דער פראווינץ ארום. דאס רעליגיעזע לעבען איז דארט אפשר שטארקער פערטרעטען ווי אין פאריז, און מען פיהלט אין פיל הינזיכטען דעם יודישען איינפלוס אין דער שטאט, איבערהויפט א גרויסער טייל פונם האנדעל, באנק-געשעפט און ספעציעל די האטעלען געפינט זיך אין יודישע הענט. ביי דער גרויסער שוהל געפינט זיך א תלמוד=תורה.

דר. נחום סלושץ.

א פובליקאציע געווידמעט די קולטור-פראבלעמען פון ציוניסט. קאנגרעס

פראג, (י.ט.א.) אין צוזאמענהאנג מיט דער וועלט-קאנפערענץ פון ברית עברית עולמית, וואס וועט פארקומען פאר דעם ציוניסטישען קאנגרעס אין פראג און וועט זיך בעשעפטיגען מיט די ענינים פון דער העבראישער בעוועגונג, האט די רעדאקציע פון זשורנאל „אפקים" ארויסגעגעבען א ספעציעל העפט געווידמעט די אקטועלע העבראישע קולטור-פראבלעמען. דער נומער ענטהאלט א רייהע ארטיקלען פון נתן ביסטריצקי, יצחק גרינבוים, מ. גארדאן, א. לעווינסאן א. א. ווי אויך אנ'איבערזיכט פון דער העבראישער בעוועגונג אין פערשידענע לענדער.

צענטראלע פאר יוד. פראדוקטי-ווער סאציאלער הילף אין יוגאסלאוויע

זאגרעב, (י.ט.א.) דא איז געגרינדעט געווארען א נייע אינסטיטוציע א. נ. „צענטראלע פאר יודישער פראדוקטיווער סאציאלער הילף" מיט'ן צוועק צו פעראיינהייטליכען די טעטיגקייט פון פערשידענע יודישע אינסטיטוציעס אין יוגאסלאוויען. די נייע אינסטיטוציע וועט שטיצען דעם איבערגאנג פון די יודען צו פראדוקטיווע בערופען, בעזונדערס צווישען דער יוגענד. די נייע אינסטיטוציע איז געגרינדעט געווארען לויט דער איניציאטיוו פון באנק-דירעקטאר ד"ר דוד פוהרמאן אין זאגרעב, וועלכער שטעהט אויך בראש פון דער פראוויזארישער ליטונג.

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען בעגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 221-81

אינ'ם העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים

וואס דער אוניווערזיטעט איז פאר'ן איצטיגען פאלעסטינע

(איינדרוקען פון א בעזוך)

פון ה. לאנג

וועגען דעם אוניווערזיטעט איז מיר אויסגעקומען א סך צו הערען אינ'ם גאנג פון מיין גאנצער רייזע איבער פאלעסטינע. איך האב געוואלט וויסען פון דער ראלע פונ'ם אוניווערזיטעט אין לאנד, איידער איך בין געקומען צום הר-הצופים, וואו עס שטעהט די אוניווערזיטעט-ביבליאטעק, און פון וואנען דער אוניווערזיטעט-הויף הויבט זיך אן. בכלל אין אלע קרייזען פון ארץ ישראל הערט מען לויב-לויב פאר דער אוניווערזיטעט. דער שטאם רייד, וואס שלאגט מיט פאלעסטינער פאטריאטיזם אלט ווען דער אוניווערזיטעט קומט ארויף אינ'ם שמועס. א ריי אויסוואכען האבען דערצו געבראכט, און די הויפט-אורזאכע, וואס מיר דאכט, איז די אומרוהיגע יודישע באטערי מ'האט געמיינט, אז דער אוניווערזיטעט וועט זיך אויפבויען איבער נאכט. זעגען אוועק אכט יאהר, און דער אוניווערזיטעט איז נאך אלץ ביים אנהויב פון זיינע ערשטע טריט. אבער אלע, וועלכע שטעלען ארויס טענות, נעמען איהם ארויין אין זייער חשבון, ווען די שטעלען צונויף דעם גרויסען יודישען אויפטו אין פאלעסטינע זייט דעם וועלט-קריג, זייט דער באלפור-דעקלאראציע. מ'האט צו מיר געזאגט — „צי ארץ ישראל איז איצט ארץ ישראל? יא, זעהט! א בערזיגע פאר א היימלאנד איז אויך אנ'איינציגע גאנצע שול-סיסטעם, אייגען מיט דער שפראך און מיט'ן גייסט, אנהויבענדיג פון די ערשטע קינדער-שולעס, דורכגעהענדיג מיטעל-שולען און פראפעסיאנעלע לעהר-אנשטאלטען, און אין אזא לאנד ווי פאלעסטינע הויפט-זעכליך שולען פאר אגריקולטור, אזוי ביז'ן לעצטען שטאפעל, ביז אנ'אוניווערזיטעט. און דאס האבען מיר"!.. אבער — מיט'ן „אבער" נעמט מען זיך אמפערען.

העכער צוויי הונדערט סטודענטען זענען פערהאן אינ'ם אוניווערזיטעט, און די מאיאריטעט איז אנ'ארץ-ישראל'דיגע — איז דאס א פאקט, וואס רעדט א סך. דאס מיינט, אז פאלעסטינער געבוירענע אדער געהאדעוועטע האבען אויף וואס ארויפצוקוקען.

דערביי מוז מען האבען אין זינען נאך א פאקט. די פאר הונדערט סטודענטען זענען האראצען דורכאויס פאר פארזאנגס-ארבייט. פראקטישע פראפעסיעס ווערען דארט נישט געלערענט. אין אנדערע ווערטער — מ'געהט דארטען נישט הויך, וואס מ'רופט, א פראקטישע וויסענשאפט פון אנהויב ביזן סוף.

די איינציגע אפטיילונג, וואס האט אין זיך גאנצקייט, וואס נעמט ארום פערשידענע גראדען געלערנטקייט, איז דער אינסטיטוט פאר „יודישע שטודיעס". זי' ענטהאלטען ביבעל-פארשונג און תלמוד, יודישע יוריספרודענץ און העברעאישע ליטעראטור, יודישע פילאזאפיע און מיסטיציזם, יודישע געשיכטע און סאציאלאגיע, יודישע ארכעאלאגיע און אלץ, וואס האט א שייכות צו ארץ ישראל. דארף מען אבער נישט מיינען, אז דאס איז סתם „תורה לשמה", יעדער געגענשטאנד ווערט פון איז אויסגעכוצט מיט'ן איצטיגען פראקטישען לעבען אין פאלעסטינע.

אבער ווייבאלד עס האט נאך פארט נישט קיין גאנצע אפטיילונגען פאר פראקטישע וויסענשאפט, און עס פעהלען איהם בכלל אפטיילונגען, וואס יעדער בעוויסטעגדער אוניווערזיטעט האט, קוקט מען אויף איהם מיט א קרומליכען אויג.

נאך א שטריך דארף דא ארויסגעבראכט ווערען: אנ'אוניווערזיטעט אין אזא לאנד ווי פאלעסטינע מוז זיך פערנעהמען אויף א גרויסען שטייגער מיט אלע פראפעסיעס ארום אגריקולטור. מיט מאנכע אזעלכע פראפעסיעס האט מען געבויט שולעס אין

פאלעסטינע לאנג פריהער איידער מ'האט געמיינט בויען דעם אוניווערזיטעט. ביי שול-אינסטיטוציעס איז אויך דא קאנסערוואטיזם, נישט צו וועלען גלייך אנערקענען א נייעם אויפטו.

און מען מעג דאס אויסזאגען — אויך די פערזענליכקייט פון ד"ר מאגנעס אלט אוניווערזיטעט'ס קאנצלער, העלפט מיט אין דער בעשאפונג פון קריטיק. דאס רעדט נישט דורכאויס געגען איהם. פאלעסטינע ווערט אפט צו-ווישט פון פאליטישע מלחמות, טאקע די יודישע פאלעסטינע. דער אייגענער פארטיי קאמף איז א ביטערער. אין יעדער פארטיי זענען דא „קנאים" קיינמאל נישט אפצוטרעטען פון זייער פארטיי'ס ליניע אפילו אויף א האר די ברייט. ד"ר מאגנעס זוכט צו האלטען דעם אוניווערזיטעט וואס ווייטער פון דעם. פיהרט עס הערצל, אז דער אוניווערזיטעט זאל בכלל זיך דערווייטערען פונ'ם לעבענס געוויש אין לאנד.

איז ד"ר מאגנעס כמעט ווי א דערווייטערטער, און דער אוניווערזיטעט איז ווי אין א לאנד פאר זיך אליין, און אזוי וואלט עס געווען מיט יעדען אין וועמענס הענט דער אוניווערזיטעט וואלט איינגעגעבען געווארען. די אומצופריעדענהייט פונ'ם יודישען איינשטיינ'ען פאלט אויך אויף ד"ר מאגנעס'ען, כאטש מאגנעס בעט ביי איהם אויפריכטיג „שלום".

נאך א זאך. אינ'ם בעגריף פון פאלעסטינע מער נעמט טאקע דער אוניווערזיטעט א גרויסען ארט. די יוגענד מיט שטרעבונגען צו בילדונג קוקט אויף איהם ארויף מיט ערוואַרטונג. דער פערמעגליכער קלאס אין לאנד, מיט דער אויסנאהמע פון געציילטע, גיט איהם אבער נישט די פולע שטיצע, אויף וואס ער מעג האפען. דאס האט שוין צו טאן דער מיטטעלאלטער שטאנד...

וואס דער פערמעגליכער קלאס אין ארץ ישראל האט בכלל פערמאכטע הענט.

איז דער אוניווערזיטעט אנגעוויזען הויפט-זעכליך אויף הילף פון אויסלאנד; און ווייבאלד אויסלאנד, קריגט ער שוין א זאנדערבארע אפשאצונג.

אמעריקאנער ווילען איהם פערגלייכען צו אן אוניווערזיטעט אין אמעריקע; ענגלענדער זוכען אין איהם אנ'אינהאלט פון לאנדאן אדער פון אקספארד; אזוי כסדר.

די פראפעסארען און די לעהרער זענען אויך נישט פריי דערפון. דער אוניווערזיטעט איז מיט זיך אליין א צוזאמענשטעל פון גאנצען „גלות", יעדער פראפעסאר האט געבראכט מיט זיך אנ'אוניווערזיטעטס-בעגריף פונ'ם לאנד אין וועלכען ער האט געלערנט.

דאס גיט דעם אוניווערזיטעט פארב און א מאס הויכקייט. א גרופע פראפעסארען, איז דאס א גרויסע פון פערשידענע קולטורען. דורך דעם שפירט זיך אבער נישט די גאנצקייט פון א געשלאסענער פאקולטעטן-פאמיליע, ווי עס איז דער פאל אין אנדערע אוניווערזיטעטן.

מיט אזעלכע איינדרוקען האב איך געהאט א געשפרעך מיט ד"ר מאגנעס'ן וועגען די פלענער פונ'ם אוניווערזיטעט אויפצונעמען דעם ערוואַרטעטען שטראם סטודענטען פון דייטשלאנד.

אויך לעהרער, אינסטרוקטארען, פראפעסארען, פון דער קארעספאנדענץ, וואס ער בעקומט, כל המיבים בריף פון יודישע אוניווערזיטעטס-מענשען פון דייטשלאנד, קען מען צוזאמענשטעלען גאנצע קינות פאר'ן גאנצען יודישען פאלק.

די ערשטע ווערטער פון ד"ר מאגנעס'ען זענען געווען:

— אונזער פאלקס-אומגליק!.. מיר זענען נישט געווען צוגעגרייט צו אזא חורבן אויף יודישע מייסטער אין דער מאדערנער וועלט!..

אט ווייזט דאך די קארעספאנדענץ, אז דער העברעאישער אוניווערזיטעט איז געווען ערגעץ אין א ווינקעל מוח פון יודישען מייסטער-שאפטסמאן, צי ער האט ארויסגעוויזען אינטערעס צי נישט. די גרעסטע מענשען פון דייטשלאנד מיט וועלט-נעמען אויף פערשידענע וויסענשאפטליכע געביטען פרעגען דאך איבער אן: ווי האלט עס מיט'ן אוניווערזיטעט אין ירושלים? אויף וויפיל האט ער פראגרעסירט? מיט וואס איז ער צוגעגרייט? ווי אזוי איז ער איינגעארדנט? איז דא פלאץ פאר אזא און אזא פראפעסאר אדער לעהרער?

— איך האב באר איין ענטפער: — זאגט אויף דעם ד"ר מאגנעס — „קומט, און לאמיר בויען צוזאמען!"...

ס'איז אויסגעוואקסען א גרויסע בעוועגונג ארום דעם אוניווערזיטעט עכדליך אנצוהויבען פער ווירקליכען א מעדיצינישען פאקולטעט, ער זאל זיך אנהויבען מיט א מעדיצינישען צענטער ארום דעם אוניווערזיטעט, אנ'אוניווערזיטעט-שפיטאל און אן אינסטיטוט פאר געזונט-פארשונגען. נעמענדיג איך אכט אין דעם טראפישען קלימאט, טרוקען לאנד מיט א סך היץ.

ד"ר מאגנעס ווייזט אן אויף נאך א צווייג פון אוניווערזיטעטס-בילדונג, וואס אין נויטיג פאר דער אימיגראציע אי פון געלעהרטע, אי פון סטודענטען פון דייטשלאנד — דער צווייג פון עקאנאמישע וויסענשאפט. דאס וואלט געהאט א בעזונדערע בעדייטונג, נעמענדיג אין אכט דעם מערקווירדיגען אויסשפרייט פון דער ארבייטער בעוועגונג אין ארץ ישראל, זייענדיג צוזאמענגעשטעלט אי פון שטאט-ארבייטער, אי פון לאנד-ארבייטער, אי פון פראפעסיאנעלע פעראיינען, אי פון קאאפעראטיוען, אזוי אז דאס גאנצע לאנד איז אנ'עקספערימענט פאר עקאנאמישע און סאציאלע פארשער.

א שפאנ'שער פראפעסאר פון דער גרופע יעצט אין אוניווערזיטעט האט זיך אויסגעדריקט פאר איינעם פון אוניווערזיטעטס-פראפעסארען, אז דער יודישער פאלקס-ווילען גופא איז נאך נישט געהעריג אויסגעפארשט, אז ווי א רעטעניש שטעהט שוין טויזענדער יאהרען דער יודישער פאלקס-ווילען פאר דער וועלט — ער ענדיגט זיך קיינמאל נישט; ער הויבט זיך אלץ מאל אן...

קריסטין געבוירען אגע'מל'ט יונגער אין א פאריזער שפיטאל

אין א פאריזער שפיטאל.

א מוטער, א קריסטין האט געבוירען א קינד. מיט פרייד האט זי דערהערט ווי די אקושערקע האט איהר אנגעזאגט:

— א יונגעלע!

זי האט נישט געוואוסט, אז מיט דעם אנזאג הויבען זיך אן איהרע ליידען.

מען האט דאס קינד גענומען אריינשפריצען טראפענס אין די אויגען, אפוואשען, אפוועגען. מען האט איהם אנגעבונדען א בינדעלע ארום דעם העגטעל מיט דעם נאמען, ליכער מוטער.

און מען האט עס צוריקגעבראכט דער גליקליכער, זי האט עס מיט פרייד א קוש געטון אין קאפ און גענומען בעטען:

— זאגט אן מייך מאן.

און נאכהער איז זי איינגעשלאפען מיט דעם ביידעם עופה'לע ביי איהר זייט.

א גליקליכע, א רוהיגע.

אבער אין דערפריה, אז זי האט איבערגעגעבונדען דאס קינד, האט זי מיט שרעק דערזעהן, אז דאס יונגעלע איז געמל'ט...

עס טרעפט אפט, אז קינדער ווערען באלד אזוי געבוירען. אין דער מעדיצין ווייסט מען דאס. אבער די קריסטליכע מוטער האט אנגעהויבען צו וויינען:

— מען האט מיר פערטוישט דאס קינד... מען האט איהר אנגעהויבען צו בערוהיגען. אבער זי האט כסדר געוויינט:

— דאס איז נישט מיין קינד.

— וואס?

— יא, דאס איז א יודיש קינד.

— אבער ווי פאלט אייך איין?

— דאס קינד איז דאך געמ'לט...

— אבער ווער זאגט עס אייך?

— איך זעה דאך.

— איהר זעהט דאך, אז דאס קינד האט קיין שום וואונד נישט, און עס איז נאך קיין דריי טעג נישט אלט.

די מוטער האט כסדר געוויינט:

— איך ווייס נישט. עס איז נישט מיין קינד.

— נאר וואס דען?

די מוטער האט גע'טענה'ט איינס: קיין שום ווערטער האבען נישט געהאלפען.

— עס איז א יודיש קינד.

— דאס איז נישט מיין קינד!

איצט האט די פראנצויזישע מוטער אנגעגעבען די שפיטאל-לייטונג אין געריכט און עס האלט ביי א העכסט סענסאציאנעלען פראצעס.

די פרוי טענה'ט אז נישט זי, נישט איהר מאן שטאמען נישט פון יודען און דעריבער איז נישט מעגליך אז דאס קינד זאל געבוירען ווער' רען א געמ'לט.

די דאקטוירים ענטפערען:

— אט מאכען שוין יודען הונדערט עטליכע טויזענד יאהר די אפעראציע און די יודישע קינדער ווערען געבוירען אזוי פונקט ווי די נישט-יודישע.

א ספעציעלע עקספערטען-קאמיסיע פון אקושערען און קינדער-דאקטוירים וועט צושטעלען א ראפארט וועגען דעם אין געריכט.

דערווייל ערציהט די מוטער דאס קינד און זי ווייגט כסדר אין אנגסט און פערצווייפלונג:

שוידערליכסטע פערברעכער-פאמיליע, וועלכע האט ווען געלעבט אויף דער וועלט

פון הערמאן בעהר

דער מאן פון דער ערמארדעטער פרוי איז געווען דער וועג-ווייזער. ווען זיי זענען אויסגעקומען אהין, האבען זיי קיין שפור פון לעבען נישט בעמערקט. זיי זענען צוגעגאנגען צום ענד פון ..., וואו עס האט זיך אנגעהויבען דער ברעג פון ים און דער גרויסער לעניק, וואו דער פעלז און די הייל פון שאוני ביען האט זיך געפונען.

— אט אהערצו זענען זיי געלאפען מיט מיין פרוי'ס קערפער, — האט דער מאן אנגעוויזען.

די אפיצירען און סאלדאטען האבען געקוועטשט מיט די פלייצעס. עס איז גראד געווען די צייט, ווען דאס וואסער פון ים איז געווען אין צופלוס און דער נאנצער ברעג צוזאמען מיט'ן פעלז איז געווען פערטרונקען אין וואסער.

— דא קענען קיין מענשען נישט לעבען! — האט דער קאמאנדיר א זאג געטאן — דא איז פאר קיינעם נישט מעגליך צו לעבען.

— אבער זיי זענען פארט אהערצו געלאפען!

— איז דער אומגליקליכער מאן בעשטאנען אויף דאס זייניגע, און דער קאמאנדיר האט געקוועטשט מיט די פלייצעס.

ענדליך האט ער בעשלאסען אפצווארטען מיט זיינע סאלדאטען ביז עס וועט קומען די צייט ווען דאס וואסער אפפאלען.

און אזוי האט ער געטאן.

ווען דאס וואסער איז ענדליך אבגעפאלען, האט זיך דערזעהן דער פעלז. אבער קיין שום לעבען האט זיך נישט געזעהן. דער קאמאנדיר איז געווען, האט ער האט זיך בעסער פערדריסט, דער קאמאנדיר זיין שוין אין געווארען. דער קאמאנדיר האט פעראָרדענ'ט אויפזוכען די הייל, אז עס איז מעגליך, און די היילע איז ארויסגעשטעלט ווערען. און די בלוט-הינט האבען נישט אויפגעהערט צו בילען.

פונדעסטוועגען זענען א גרופע סאלדאטען מיט די בלוט-הינט אוועק צום ברעג פון ים פון וואנען דאס וואסער איז פערשוואונדען. פלוצלינג האבען זיך די בלוט-הינט אבגעשטעלט און האבען אנגעהויבען שטארק צו בילען.

ווי זענען געבליבען שטעהן לעבען דעם גרויסען שטיין, וואס האט פערשטעלט דעם אריינגאנג פון הייל. זענען צוגעקומען די איבעריגע סאלדאטען מיט די אפיצירען און דער קאמאנדיר. מען האט אנגעהויבען ארומצוקוקען זיך און צו קוועטשען מיט די פלייצעס, די בלוט-הינט האבען נישט אויפגעהערט צו בילען.

ענדליך האבען א מחנה סאלדאטען גענומען אויס ביי גרינגקייט אפרוקען דעם גרויסען שטיין. מיט גרויס מאטעריש איז דאס זיי געלונגען און זיי האבען דערזעהן דעם אריינגאנג צו דער הייל, אבער דארטען איז געווען פינסטער און זיי האבען אפילו גאר נישט געקענט איינפאלען, אז איינוואוינער קענען זיך געפינען מענשען.

די הינט אבער האבען זיך א ריס געטאן אינעווייניג אזוי שנעל ווי דער אריינגאנג פון הייל איז פריי געווארען. דער קאמאנדיר האט פעראָרדענ'ט צו ברענגען פאקלען און ער איז צוזאמען מיט די סאלדאטען אריין אין הייל.

א לאנגען שטיק וועג זענען זיי אפגעגאנגען בלוט-הינט א ריס געטאן, און איז צו עפעס צוגעלאפען און עס א שלעפ געטאן.

דאס איז געווען א פוס פון א מענשען. מען איז אריין ווייטער און מען האט אנגעהויבען צו זוכען נאך גלידער פון דער'הרג'עטע מענשען, און דאן האט זיך בעוויזען עפעס שוידערליכעס. אפילו די פערהארטעוועטע שקאָטישע סאלדאטען פון יענע צייטען זענען אזש פערציטערט געווארען. זיי האבען דערזעהן אויף שטריק און אויף שטאנגען הענגענדיגע טיילען פון מענשליכע קערפער'ס, ווי אין א יאטקע הענגט פלייש וואס ווערט געטריקענט און געווריכערט.

דורך פערשידענע געדדערעהטע וועגען און שטעגען האבען זיך די סאלדאטען ענדליך דערקליבען צו דער אמת'ער דירה פון שאוני בין און זיין בלוטדורשטיגער פאמיליע. עס האט אויסגעבראכען א שוידערליכע שיסעריי און א מורא'דיגער געשלעג. אבער סוף כל סוף איז די סאלדאטען געלונגען איינציגווייז די פערברעכער-באנדע צו כאפען און צו בינדען.

מען האט זיי צוגעבונדען צו לאנגע שטריק ארויסגעשלעפט פון דער הייל. צוערשט שאוני ביען אליין, א פערוואונדעטען, דערנאך זיינע אכט זיהן, דאן נען מיט די 6 טעכטער און די 34 אייניקלעך דייערע.

א שרעקליך בילד איז געווען ווי מען האט די צווילדעוועטע מענשען - חיות אויסגעשטעלט, פעסט צוגעבונדען איינע צו די אנדערע ארומגערינגעלט פון סאלדאטען, וועלכע האבען פון זיי קיין אויג נישט אראפגענומען.

מען האט צוזאמענגענומען די אלע טיילען פון די מענשליכע קערפער'ס, וועלכע האבען זיך אין הייל געפונען, און מען האט זיי בעגראבען אויפ'ן נאהענטסטען בית-עולם. די האב-און-גוטס, וואס האט זיך אין דער הייל געפונען, האט מען אויף צעהנדליגע פוהרען אוועקגעפיהרט קיין עדינבורג.

אבער דאס שוידערליכסטע איז געווען די פראצעסיע פון די מענשליכע חיות. שנעל האט זיך פערשפרייט די ידיעה, אז די בלוטדורשטיגסטע רויבער-באנדע פון גאלאוויי-וואלד איז געכאפט געווארען, און קינד און קייט האט זיך ארויסגעלאזט אויפ'ן וועג צום וואלד.

ווען מען האט שאוני ביען און זיין צווילדעוועטער פאמיליע געבראכט קיין עדינבורג, איז גאנץ שטאט געווען אין די גאסען, און ווער ס'האט באר געקענט זיך אוועקרייסען פון די אומיגע שטעט און געגענדען איז אויך געקומען אהין, כדי צו זעהן די פערשאלטענע און פערפלוכטע פאמיליע, וואס האט יאהרען-לאנג געלעבט פון מארד, רויב און מענשענפרעסעריי.

קעניג דזשעמיס דער ערשטער האט ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז די פערברעכער-באנדע מיט שאוני ביען אין דער שפיץ זאל נישט געמשפט ווערען.

מען האט זיי אלעמען אויסגעשטעלט אויף א גרויסען פלאץ, שאוני ביען מיט זיינע זיהן און דערוואקסענע אייניקלעך האט מען פאר די אויגען פון בען און די איבעריגע פרויען און מיידלעך פון דער מערדער-פאמיליע, אפגעהאקט צוערשט די הענט, דערנאך די פיס, און מען האט זיי אזוי איבערגעלאזען פערבלוטיגט צו ווערען אויף טויט.

דערנאך האט מען געמאכט א גרויסען שייטער הויפען און מען האט צוערשט אריינגעווארפען אין איהם אלע מענער-פערברעכער, מיט שאוני ביען בראש, און דערנאך האט מען לעבעדיגערהייט אוועק אריינגעווארפען זיין פרוי בען, איהרע טעכטער און אלע אייניקלעך, צוזאמען 52 פערשוין.

(סוף).

ספארט-בעוועגונג

ל.ק.ס. — ווּיסלאַ 1:1

די קראָקאָווער „ווּיסלאַ" האָט נאָך איהר שיינע רעזן און זיגרייכען מעטש אין וואַרשאַ נעכטען גע־שפּילט אין לאָדז מיט [ל.ק.ס." איהר פוסבאָל־מעטש וועגען דער מייסטערשאַפט פון דער „ליגע". אויף די געסט האָט מען שטאַרק אָנגעוועהען זייער לעצ־טען מעטש, דאָך האָבען זיי געשפּילט פיל אויסגע־צייכענטער ווי זייער געגנער. די אַקציעס פון „וויס־לאַ"ן זענען געווען פלאַנמעסיגער און אויסגערעכענ־טער, בעזונדערס איבערגעשטיגען די געגנער, האַ־בען די לויפער. וועלכע האָבען בעהערשט פול־שטענדיג דעם פלאַץ.

דער רעזולטאַט פון מעטש איז געווען 1:1

רעזולטאַטען פון די ליגע־קאַמפען אין פּוילען

גאַרבאַרניאַ — טשאַרני 0:4

„גאַרבאַרניאַ" קומט ערשט איצט צו איהר מייסטער פאָרם אויף דעם מעטש מיט „טשאַרני", האָט „גאַרבאַרניאַ" בעוויזען אַז די שטעהט נישט אָפּ פון די מאַנשאַפטען וועלכע געהערען צו דער שטאַר־קערער גרופּע.

וואַרטאַ — וואַרשאַוויאַנקאַ 2:3

פערדיענטער נצחון פון דער פוזנער מאַנשאַפט. „וואַרשאַוויאַנקאַ" האָט געשפּילט זעהר אַמביציעז. דאָך האָט זי געמוזט קאַפּיטולירען צו דער שטאַר־קערער „וואַרטאַ".

רעזולטאַטען פון די מעטשען וועגען אריינגעהן אין דער „ליגע"

פּ ו י ז ע ן.

לעגיאַ — פּאָלאָניאַ (וואַרשע) 2:3

שאַרפער קאַמף וועגען דעם ווייטערען אַנטייל אין די קאַמפען אַריינצוגיין אין דער „ליגע". אַ דאַנק דעם נצחון האָט זיך, לעגיאַס פּאָזיציע בע־דייטענד פערשטאַרקט און איז שוין דער וואַרשיינ־ליכער קאַנדידאַט צום מייסטער־טיטעל פון דער גרופּע.

ב י ד ג אָ ש ט ש.

טוריסטען — פּאָלאָניאַ 1:3

די לאָדזער „טוריסטען" האָבען אָנגעהאַלטען אַ פערדיענטען נצחון איבער דער בידגאָשטשער „פּאָ־לאָניאַ" וועלכע איז בעזונדערס שטאַרק ביי זיך אין דער היים, וואו זי האָט באַך ביז איצט נישט פער־שפּילט קיין איין מעטש.

דער האָזיגער נצחון וועט אָבער שוין די „טוריס־טען" גאָרנישט העלפען צו דערמעגליכען די שאַנ־סען צום מייסטער־טיטעל פון דער גרופּע.

יובּילעאום פון „טור" אין לאָדז

די לעצטע דריי טעג זענען אויף די פּלעצער פון „טור"און „ווידזעוו" פאָרגעקומען די יובּילעאום פייערונגען פון לאָדזער „טור", עס זענען פאָרגע־קומען מייסטערשאַפטס־קאַמפען פון ספּאָרט־ שפּילען אין אַלע צווייגען פון מענער און פרויען. דער הויפּט־קאַמף האָט זיך אָפּגעשפּילט צווישען „טור" און „סקראַ" פון וואַרשאַ. די מייסטערשאַפט ביי פרויען האָט ערצילט „סקראַ", און פון מענער „טור". זונטאָג זענען אויפ'ן ספּאָרט־פּלאַץ פון „טור" פאָרגעקומען גימנאַסטישע איבונגען אויסגעפיהרט דורך „מאָרגענשטערן".

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ פוסבאָל־טורניר מיט דער בעטייליגונג פון די מאַנשאַפטען: „ווידזעוו", „טור", זניטש (פּרושקאָוו), שטערן (לאָדז), און „סקראַ" (פּעטריקאָוו), דאָס ערשטע אָרט האָט דערצילט „ווידזעוו", וועלכער האָט נישט פערשפּילט קיין איין מעטש פאַר „זניטש". די לייכט־אַטלעטישע קאַמפען זענען פאָרגעקומען אין אַלע צווייגען און זענען אָבער נישט געשטאַנען אויף קיין הויכער מדרגה.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 16 אויגוסט 1933

11,57 צייט־סיגנאַל. 12,05 קאָנצערט. 12,25 פּרעסע־איבערזיכט. 12.33 קאָמוניקאַט. 12,35 קאָנצערט. 12,55 ידיעות. 2,55 גראַמאָפאָן. קאָמו־ניקאַטען פון לאָדז. 3,45 פּ.ק.אָ.־קעסטעל. 4,— קאָנצערט פון טשענסטאָכאָוו. 5,— אַקטועלער רע־פעראַט. 5,15 קאַמערמוזיק־קאָנצערט. 6.15 רעפעראַט 6,35 קאָנצערט. 7,20 פערשידענעס. 7,40 ליטע־ראַרישע פערטעלשעה. 8,— קאָנצערט. 8,50 אָוונט־פּרעסע. 9,— קאָמוניקאַט. 9,10 לייכטע מוזיק. 10,— מוזיק פון טשעכאָסלאָוואַקיי. 10,25 ספּאָרט. 10,35 קאָמוניקאַטען. 10,40 מוזיק פון טשענסטאָכאָוו.

* * *

אויסלאַנד

3,15 דאַווענטרי — סימפ. קאָנצערט. 8,— דאַווענטרי — באַך־אָוונד. 8,30 שטראַסבורג — מוזיק־פעסטיוואַל. 8,30 רוים — אָפּערע. 8 35 מיילאַנד — אָפּערעטקע „דער פרעהליכער לאַנדס־מאַן".

יודישער אינדוסטריעלער אין די נעצען פון שאַנטאַזשיסטען אין ווילנע

200 דאָלאַר פאַר לא תחמוד

אַ פּיקאַנטע אַפערע איז די טעג אויסגעפירט געוואָרען אין ווילנע. אַלס קרבן איז געפאַלען דער וואַרשאָווער יודישער 50־יאָהריגער אינדוסטריעלער מאַרק שטיינבאַך.

שטיינבאַך איז געקומען קיין ווילנע אין גע־שעפטליכע אָנגעלעגענהייטען. אָוונד־צייט איז ער אַרויס דורכשפּאַצירען זיך אויף מיצקעוויטש גאַס.

מיטאַמאָל האָט זיין אויפמערקזאַמקייט צוגעצויגען אַ עלעגאַנטע יודישע פרוי, וועלכע האָט איהם געמאַכט אַנ'„אויגעל".

די אומבעקאַנטע דאַמע איז איהם שטאַרק געפעלען געוואָרען און נישט לאַנג טראַכטענדיג האָט ער אָנגעקניפּט מיט איהר אַ געשפּרעך און אָט אַזוי איז די בעקאַנטשאַפט געשלאָסען געוואָרען.

אין דעם ווייטערדיגען אינטימען געשפּרעך האָט די אומבעקאַנטע איהם דערציילט, אַז זי איז אַ פרוי פון אַ ווילנער יודישען סוחר. דער מאַן אָבער פערנאַכלעסיגט איהר און דעריבער האָט זי פון „בעקאַנטשאַפט" דערזעהענדיג אַ סימפּאַטישען העֶר, געשלאָסען באַלד מיט איהם אַ גאַסען־בעקאַנטשאַפט.

ש. האָט איינגעלאַדען די פרוי אין אַ קאַפע און דערנאָך פאָרגעלייגט איהר צו געהען מיט איהם אין אַ רעסטאָראַן. די פרוי האָט אָבער דערקלערט, אַז אין קיין רעסטאָראַן וועט זי מיט איהם נישט געהען און אנשטאָט דעם, איהם פאָרגעלייגט אַנ'אַנדער פּלאַן.

— איהר מאַן — זאָגט זי — קומט שטענדיג שפּעט ביינאַכט אַהיים, דעריבער האָט זי די מעג־ליכקייט איינצולאַדען איהם צו זיך אַהיים.

ש. איז מסכים געווען. די דאָזיגע צופעליגע בעקאַנטשאַפט האָט איהם געגומען שטאַרק אינטרי־גירען. אין אַ קורצער ווילע אַרום זענען זיי שוין ביידע געווען ביי דער דאַמע אין שטוב אין ראַיאָן פון זאַוואַלנע גאַס.

ש. האָט נאַטירליך נישט פערגעסען מיטצו־נעהמען מיט זיך צובייסען און משקאות.

ווען ער מיט דער דאַמע זענען שוין געווען בגילופנ'דיג האָט די לעצטע איהם אַריינגעפיהרט צו זיך אין שלאָף־צימער און גענומען זיך אויסטאָן.

אין דעם מאָמענט האָט זיך פּלוצלונג אויפ־געפּראַלט די טיר און אין צימער איז אַריינגעפאַ־לען אַ יונגערמאַן מיט אַ רעוואָלווער אין האַנט.

ש. איז געבליבען שטיין ווי אַ געליימטער. די פרוי איז מיט אַ געשריי „דאָס איז מיין מאַן! ראַטעוועט!" געפאַלען אַ גע'חלש'טע אויפ'ן בעט.

ש. האָט נישט טויט נישט לעבעדיג גענומען בעטען זיך ביים מאַן ער זאָל איהם קיין שלעכטס נישט טון, פערזיכערענדיג איהם. אַז זיין פרוי האָט איהם נישט פערראַטען א. א. וו.

דער סוף איז געווען, אַז דער יונגערמאַן האָט זיך אַביסעל בערוהיגט און איז מסכים געווען נישט צו דערגרענגען צו קיין סקאַנדאַל אויב ש. וועט קאָמפּענסירען די עוולה, וועלכע ער איז בעגאַנגען געגען זיין פרוי — מיט אַ שיינע סומע געלד.

דער איבערגעשראָקענער ש. איז שוין געווען צופרידען, אַז די דראַמע האָט אָנגענומען אַזאַ ווענדונג און האָט אָפּגעגעבען דעם יונגענמאַן דאָס גאַנצע געלד, וואָס ער האָט געהאַט ביי זיך — קרוב 200 דאָלאַר.

ערשט אויף מאָרגען ווען ש. האָט רוהיג גענומען בעטראַכטען די פּרטים פון דער ראָמאַנ־טישער פּאַסירונג, איז איהם איינגעפאַלען אַ חשד, אַז דאָרט איז עפּעס נישט אינגאַנצען גלאַטיג. איהם איז קשה געוואָרען פאַרוואָס האָט זיך עפּעס פּלוצלינג בעוויזען דער מאַן אין סאַמע לעצטען מאָמענט.

ש. האָט פערטרויט די געשיכטע אַ היגען יודישען סוחר. און יענער האָט איהם געראָטען ער זאָל זיך ווענדען צו דער אויספאָרשונגס־מאַכט, וויל ער איז איבערצייגט, אַז ש. איז געפאַלען אַלס קרבן פון אַ שאַנטאַזשיסטען פּאָרל.

ש. האָט איהם געפאָלגט און ווענען דער פּיקאַנטער פּאַסירונג ווערט געפיהרט אַנ'אויס־פאָרשונג.

Dr. med. H.LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקה
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.
עהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוועגד, זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

ערשטע לאָדזער מעכאַנישע בערעטען־אַפּאַראַט
L. Tenenbaum
Łódź, Cegielniana 40
נעהמט אָן בערעטען צום פילצען, פאַרבען און פאַרמירען

כירורגישער קאַבינעט
Dra med.
M. Kantora
איז געוואָרען איבערגעטראַגען
אויף זשעלאַנאַ 5
טעל. 112-22
נעהמט אָן פון 1—3 און פון 6—8 אָוו.
לעטשניצע־פרייזען.

אַנטלאָפען פון היטלער־דייטשלאַנד!
נאָך מיין אַנטלויפען פון דייטשלאַנד ערעפען איך אין לאָדז אַ מאָדערנע קונסט־שטאָפּעריי פון הערען־ און דאַמען־גאַרדעראָבען לויט'ן אויסלענדישען מוסטער, אַלערליי גוואַלדריסען, לעכער ווערען קינסטליך אויסגעפּערטיגט נישט צום דערקענען, צו די בילינסטע פּרייזען.
קומט און איבערצייגט אייך!
ה. אָרגאַנעק
נייע גאַס 12 (נאַדלודקאַ).

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ראַקאַלען
צו פערמיטען 2 איינצעלנע שטובען אויף פראַנציסקאַנער גאַס. צו ערפאַהרען אויף פּאָמאָרסקאַ 35 ביי א. ציקערמאַן.

פרייע פאָסטענס
ס'ווערט געזוכט אַ יונגעל, וואָס קען נייהען אויף אַ מאַשין, ציגעל־גאַס 56 אָרנשטיין. 4204

נויטיג אַ קוואַליפיצירטער טאַמבורירער־אַרבייטער אין דער טאַמבוריר־פאַבריק, סאָלנאַ 6. 4202

ס'ווערט געזוכט אַ האַנד־שפּולער צו סוויטערס ווי אויך אַ האַנט־נייהער וואָל־טשאַנסקאַ 15 פריזער. 4205

פערשידענעס
שאַכטעל־מאַכער! איך וויל קויפען אַ דעקעל־שער, אַ מערקניי־טשער און אַ פערשטעכער, אַלעס זאָל זיין אין גוטען צושטאַנד. אַדרעסירען M. Magerman Kalisz, ul. Wązka 13. 4201

אַ 3־שטאָקיג הויז מיט אַ פראָנטאָווע פּלאַץ ביי דער בזשעזשינער גאַס, אויס־נאַהמסווייזע ביליג 28 טויזענד זל. צו פערקויפען. צו ערפאַהרען אין אַדמ.

Dr. med.
S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע
וואוינט יעצט אויף
90 פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45
נעמט אָן פון 8—2 בייטאָג און 5—9 אָוו.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום־טוב פון 9 — 1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

שלאָסערײַ־אַרבייטען,
ווי אויך אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל־בעאַרבייטונגען
מאַשינען־טיילען
פערט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13.

צאָהן־אַרצט
St. Gelberg
14 זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 10—2 און פון 4—7 אָוו.

Dr. med.
Ignacy Margolis
OKULISTA
Al. Kościuszki 9, tel. 165-17
POWRÓCIŁ.

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אַז קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטן
פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

שייטלען
מיט פּאַריזער שריגדן און פערטיגע שייטלען ווערען פערשטעקל. און רעיעל אויסגעפיהרט אויך אָנדולאַציע און מאַניקור
ביי קערש,
סקווערא 15

לעכער
צו וועש און הענט־שקעס ווערן געמאַכט
שרודמיעסקאַ 8

פערשרייבט אייערע קינדער אין די
באָראָכאָוו־שולען!
עס ווערען אָנגענומען שילער אין דער
7־קל. יודישער פאָלקס־שול א. נ. ב. באָראָכאָוו.
שרודמיעסקאַ 7
אין 7־קל. יודישער פאָלקס־שול א. נ. י. ל. פּרץ.
פּלאַץ קאַשטשעלני 4
ווי אויך קינדער אין עלטער פון 4 יאָהר אָן אין קינדער־היים א. נ. י. שורעס.
פּל. קאַשטשעלני 4.
די קינדער, וואָס בעזוכען די באָראָכאָוו־שולען זיינען יוצא דעם שול־צוואַנג.
איינשרייבונגען ווערן אָנגענומען טעגליך פון 8—10 אָוונט אין דער באָראָכאָוו־שול שרודמיעסקאַ 7. 4200

Z pełnemi prawami (Kategorja A)
GIMNAZJUM ŻEŃSKIE
I PRYWATNA SZKOŁA POWSZECHNA
Marji Hochsteinowej
Wólczańska 23
tel. 214-27
די קאַנצעלאַריע נעהמט אָן די איינשרייבונגען פון נייע שילערינס טעגליך פון 9—14 און פון 17—19. 4107

אַנאָנסען־פּרייזן פאַר אַ מילימעטער־שורה
פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב־יו"ט—24 גר. אין דער זייט. שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— 4
נאָך טעקסט—12 . . . . 18— . . . .
איבער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט, שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אַבּאָנעמענטס־פּרייז:
אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

פאַר'ן אינהאַלט און טעקסט פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

רעדאַקציע, וועלכע ענדערען נישט דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס. אַנאָנסען בעצאַהלט נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. ref. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman